

laiškas lietuviams

MARCH 1991 KOVAS

KRYŽIAUS IR AUKOS DVASIA	73	Sigitas Tamkevičius, S.J.
ŽMONIJOS NUODĖMINGUMO KLAUSIMAS	79	V. Bagdanavičius, M.I.C
POPIEŽIAUS KELIONĖS	84	Nijolė Tutkaitė
TEGARBINA JĮ VISOS TAUTOS	87	Chiara Lubich
KRISTUS VERKĖ JERUZALĖS	88	Teofilija Žemaitytė
GAIVINKIME APVYTUSIĄ ROŽĘ	89	K.J. Ambrasas, S.J.
BRANGIAUSIOJI DANGAUS DOVANA	90	Kostas Paulius
ŠVENTOJI EUCHARISTIJA	92	Kun. V. Kaknevičius
ŠAUKIMAS SUSIMĄSTYTI	94	Kun. V. Kaknevičius
TĖVYNĖJE	96	Gediminas Vakarīs
ŠEIMA	99	Kun. Jonas
ŠYPSULIAI	101	Red.
KNYGOS	63	K.J. Ambrasas, S.J.
KALBA	103	Juozas Vaišnys, S.J.
ĮVAIRYBĖS	105	Red.
TRUMPAI IŠ VISUR	106	Juoz. Pr.

Viršelio piešinys — dail. Filomenos Linčiūtės-Vaitiekūnienės.
Lietuviškas raidynas — Jono Bogutos.

Laiškai Lietuviams — Letters to Lithuanians (ISSN 00301-540) is published monthly except July/August, when bimonthly, for \$15.00 a year by Jesuit Fathers of Della Strada, Inc., 2345 West 56th Street, Chicago, IL 60636. Second class postage paid at Chicago, IL. POSTMASTER: Send address changes to Laiškai Lietuviams, 2345 W. 56th Street. Chicago, IL 60636 — 1098.

*religinės ir tautinės
kultūros žurnalas*

1991 / KOVAS — MARCH / VOL. XLII, NO. 3

KRYŽIUS IR AUKOS DVASIA

SIGITAS TAMKEVIČIUS, S.J.

Emauso mokiniai bėgo nuo kryžiaus, ant kurio buvo prikaltas Kristus. Tai buvo jų klaida ir nelaimė. Galima bėgti tik nuo tokio kryžiaus, and kurio nėra Nukryžiuotojo. Ir man atrodo, jog labai dėsninga, kad Vakarų pasaulyje bėgama nuo šitokio kryžiaus. Aš nesu labai gerai susipažinęs, bet mačiau Bažnyčios gyvenimą Vakarų Vokietijoje, Kanadoje. Trūksta pašaukimų į kunigystę, į vienuolynus. Atrodo, gerokai sunykusi aukos dvasia. O kaip gali išsilaikyti aukos dvasia, jeigu nuolatos prieš akis nestovi Nukryžiuotasis? Savo gyvenime sutikau labai daug žmonių, kurie nešė kryžių. Ypatingai daug jų sutikau kalėjimuose, lageriuose — tūkstančius žmonių. Beveik visi šitie žmonės kryžių keikė. Savos kančios jie nesuprato. Daugeliui atrodė ji beprasmiška. Kaip dabar prisimenu, Permės kalėjime vienas žmogžudys ant savo nugaros buvo įsitatuiravęs kryžių, and kurio prikaltas dryžiuotais drabužiais aprengtas kalinys, kuris šaukia: — Laisvės!

Baisus yra žmogaus gyvenimas, kada yra kryžius, kurį jis keikia, kurio jis nesupranta. Ir šitaip yra ne tik tai tų žmonių tarpe, kurie neturi tikėjimo, kurie nėra krikščionys, bet galima sutikti ir save vadinančių krikščionimis, kurie kryžiaus nesupranta, kurie kiek galėdami nuo kryžiaus bėga, ir tai yra jų tragedija. Sunkiais pokario metais Lietuvoje buvo

Kenčiantis Kristus

Diureris

labai daug žmonių, kurie nuo kryžiaus bėgo. Buvo net kunigų, kurie bėgo nuo savo kryžiaus: bijojo nemalonumų, persekiojimų. Jie save pateisindavo. Prisimenu, vienas aukštai stovintis dvasiškis man kalbėjo: „Su kakta sienos nepramuši“. Žmogus, kai nenori kryžiaus, kai nuo jo bėga, save pateisindamas visada suranda argumentų. Nuo kryžiaus bėgo labai daugelis mūsų tautiečių. Tas bėgimas kartais buvo labai negarbingas, surištas su daugeliu klaidų, nusikaltimų prieš savo tautą ir savo sąžinę.

Tačiau savo gyvenime sutikau žmonių, kurie nuo kryžiaus nebėgo. Apvaizda jiems uždėjo sunkesnę ar lengvesnę kryžių, ir tą kryžių jie nešė. Ir aš šiandien dėkoju Dievo Apvaizdai, kad pačiais pirmaisiais kunigystės metais aš sutikau šitokių žmonių ir mačiau, su kokia didele meile jie nešė savo kryžių. Vieni nešė ligos, skausmo kryžių, kiti nešė gyvenimo sunkumų kryžių, bet tą kryžių nešė su meile. Ir mačiau, kokią plačią širdį jie turėjo, koks gilus tikėjimas buvo jų gyvenime, ir tai buvo man gyvas įrodymas, kad kryžius žmogaus nesugniuždo, jeigu žmogus kryžių supranta, jį priima, ir kartu su Kristumi jį neša.

Kryžius mūsų gyvenime yra neišvengiamas. Pirmiausia, mes visi sutinkam darbo kryžių. Aš girdžiu ir čia, Amerikoje, ir tėvynėje žmonės sveikina ir išreiškia tokią mintį, kad štai va daug kentėjai lageryje ir taip toliau. Čia yra tik dalis tiesos. Tas gyvenimas, tie metai, kurie praėjo kalėjime, lageryuose ar Sibire, aš nesakyčiau, kad tai buvo pats didžiausias kryžius. Prieš lagerį, man atrodo, buvo ne mažesnių kryžių. Kada reikėjo dirbti, kada reikėjo dalyvauti po grindžio spaudos leidime ir ruošti katalikų komiteto dokumentus, kada reikėjo bandyti koku nors būdu, kad visa tai pasiektų Vakarus, aš dabar prisimenu, buvo dienų, kada ateidavo mintis: o kaip gera būtų, kad greičiau suimtų. Tikriausiai būtų lengviau... Darbas žmogaus gyvenime gali būti labai sunkus ir alinantis. Tikra to žodžio prasme

gali būti kryžius. Kryžius mūsų gyvenime gali būti liga. Kada viską išbandai ir suvoki, kad tau niekas negali padėti. Ir turi nešti savo skausmą, savo senatvę, savo visas negalias.

Neseniai aplankiau Maskvoj vieną savo seną bičiulį. Kažkada atsitiktinai susipažinome. Jis rusas katalikas, labai artimai suprato mūsų, lietuvių katalikų, reikalus. Stengėsi kiek galėdamas padėti. Sugrįžęs iš lagerio, turėdamas galimybę, norėjau jį pasveikinti, jam pasakyti Ačiū! Paskambinau, ir jo artimieji pasakė: prieš ketverius metus miręs. Mes kiekvienas turime arba turėjome savo gyvenime labai brangių žmonių, kurių šiandien neturim. Ir tas netekimas labai dažnai būna irgi mūsų gyvenimo kryžius. Mes turbūt kiekvienas esame ėję paskui karstą žmogaus, kurio netekimas mūsų gyvenime paliko didelę žaizdą, didelę tuštumą. Tai buvo mūsų kryžius. O kaip dažnai mūsų gyvenime Apvaizda atsiunčia tokį paprastą kryžių, bet įkyrų: tenka kartu gyventi su žmogumi, savo šeimoje, savo kaimynystėje, kartais net vienuolyne, kartais turėti savo vikarą, kleboną, kuris būna nemažas kryžius. Žiūrėk, šeimoje norėtum, kad vyras ar žmona, vaikai būtų kitokie, o jie eina visai kitu keliu, jie tau suteikia skausmą.

Kiekvieno mūsų gyvenimas yra pažymėtas kryžiumi, pažymėtas kančia. Ir man atrodo, yra vienas iš pačių svarbiausių dalykų gerai išmąstyti ir pasirinkti gerą gyvenimo kryptį. Koks mano požiūris bus į tą kryžių, į tą kančią, kurią aš anksčiau ar vėliau sutiksiu? Šita tema labai reikalinga išstudijuoti, išmąstyti. Šitą problemą sprendė didžiausi, šviesiausi žmonijos protai. Ir tie atsakymai, kuriuos duodavo, nelabai mus patenkina. Gal daugiausia šviesos į kančios problemą įnešė Evangelija, įnešė Kristus. Kai mes skaitome Naująjį Testamentą, studijuojame Kristaus gyvenimą, ten matome labai ryškią liniją. Kristus per visą savo gyvenimą ėjo į Golgotą. Ėjo sąmoningai, aiškiai, ir paskutinėmis Jo gyvenimo die-

nomis randame, kaip apaštalai draudė, kad Kristus neitų į Jeruzalę, nes ten grėsė mirtis. O Kristus ėjo. Kai apaštalas Petras norėjo Kristų sulaikyti nuo kančios, kai jis kalbėjo — Mokytojau, Tau niekad šitaip neatsitiks! Nekentėsi, nemirsi! Kristus jį aštriai subarė, priminė, kad jis galvoja ne Dievo mintimis. Kryžius buvo Kristaus žemiškojo gyvenimo centras, esmė. Tai, ką Jis mokė, galėjo pamokyti taip, kaip anuomet mokė pranašai; bet Kristus padarė didžiausią patarnavimą — Jis mirė ant kryžiaus.

Nukryžiuotasis yra mūsų krikščioniškojo gyvenimo centras. Tai ne paskutinis taškas, nes jį peržengė. Matome prisikėlimą, matome amžinąjį gyvenimą. Bet nevalia, kad iš mūsų gyvenimo kažkur į šalį būtų nustumtas kryžius, nes tada yra pavojus, kad mes daug ką galime užmiršti, prarasti, ko užmiršti ir prarasti nevalia. Mes Kristaus mokiniai, Kristaus sekėjai, esame kviečiami savo gyvenime papildyti, apaštalo Povilo žodžiais tariant, “ko trūksta Kristaus kančiai”. Per maža yra Jėzaus Kristaus kryžiaus. Reikia, kad prie šito kryžiaus būtų pridėtas ir mūsų kryžius. Štai kiekvienas privalome suvokti, ne tik Lietuvoje, bet ir čia, Amerikoje. Prie Kristaus kryžiaus turi būti pridėtas mūsų gyvenimo kryžius. Ir jeigu mes prie Kristaus kryžiaus patys nieko nepridėsime, tada Kristaus kryžius mums gali likti bereikšmis, bevaisis. Šitai suprasti yra labai svarbu.

Bažnyčios gyvenime, ypač šiandien, man atrodo, tai yra nelaimė — mūsų dienų nelaimė — kad trūksta Kristaus kryžiaus. Kristaus kryžiaus trūksta kunigų gyvenime, jo trūksta ne kartą vienuolynuose, jo trūksta tikinčiuosiuose. Ir kai pritrūksta šio Kristaus kryžiaus, kai ateina noras gyventi lengvą gyvenimą, kuris iš tavęs daug nieko nepareikalautų, tada mes pradedame keistis, tada mumyse įsiviešpatauja ne Kristus, bet pasaulio dvasia. Ir Bažnyčios gyvenime šitai yra nepaprastai pavojinga. Aš šiandien

girdžiu, kaip ne vienas apie Lietuvos Katalikų Bažnyčią kalba: Va, daug metų buvusi pavergta, neturėdama pačių būtiniausių sąlygų, ji daug kur atsiliko. Vakarų pasaulyje Katalikų Bažnyčia nuėjo kažkur toli į priekį... Šitos kalbos turi savo tiesos, bet jos turi ir kažkokio nesupratimo. Iš tikrųjų mes ten, tėvynėje, daug ko neturime, mes daugelį metų kovojome barikadose, ir galbūt kai galėjome mokytis, pozityviai kažko siekti, savo laiku įgyvendinti Vatikano Susirinkimo nutarimus, daug mums laiko atėmė ta kova, kuri buvo sunki. Ne kiekvienas matydavo jos prasmę, ne vienas ir Dievui prikišdavo: Kodėl? Kodėl mums visos šitos sunkenybės? Tačiau tie sunkūs, ilgi metai vieną dalyką davė mūsų Bažnyčiai ir daugeliui mūsų kunigų bei tikinčiųjų: jie pastoviai rodė mums Nukryžiuotąjį Kristų. Ir ne tik šiandien mes negalime atsiremti nei į Amerikos vyriausybę, nei į kitų tautų vyriausybes, bet ir anuomet, į ką mes galėjome atsiremti? Į pasaulio galinguosius? Ne. Jie nebuvo mūsų pusėje. Kartais žodžiais mus prisimindavo. Mus tarsi užstodavo. Bet konkrečių veiksmų buvo labai nedaug. Ir tada, kai mes jautėmės palikti vieni, tuo sunkiu momentu mes žinojome, kad yra Vienas, kuris mūsų nepaliko. Tai Nukryžiuotasis. Ir kiekvieno lietuvių kataliko akys visų pirma kryo į Nukryžiuotąjį Kristų. Ir tai buvo mūsų jėga, mūsų stiprybė. Jeigu mes prieš savo akis nebūtume matę Kristaus kryžiaus, būtų buvę labai sunku.

Aš prisimenu kai kuriuos momentus iš savo nelaisvės dienų. Kai buvau saugumo kalėjime, paskui lageriuose: Urale, Mordovijoje, labai man buvo įdomu išgirsti kitų kalinių mintis. O jie kartais sakydavo: “Laimingas tu, kad turi tikėjimą”. Jie, nepažindami kaip reikiant Dievo, tarsį per miglą Jį matydami, visgi suvokė, kad kunigas turi Dievą... Iš tikrųjų tokiose sąlygose turėti Dievą, turėti prieš akis prie kryžiaus prikaltąjį Kristų buvo nepaprastai

svarbu ir brangu. Kai mane nuteisė, parašė straipsnį į laikraštį ir jį pavadino: “Vienoje rankoje rožančius, kitoje rankoje vėzdas”. Prižiūrėtojai matė, kad kalėjimo kameroj turėjau rožančių. Vienas jūrininkas, su kuriuo kartu sėdėjau, iš duonos man ji padarė. Padarė ir iš duonos kryželį, kuriame buvo negabia ranka padarytas Nukryžiuotojo atvaizdas. Ir tas iš duonos padarytas kryželis buvo labai brangus, lygiai brangus, kaip tas, kurį matome altoriuje.

Prisimenu, kai pirmą kartą saugumo kalėjime laikiau Mišias. O jūs gerai žinote, kas yra Mišios, kad tai Kristaus kruvinos aukos sudabartinimas, Jo nekruvinoji Auka. Mišių metu atsistoji po Kristaus kryžiumi. Kai dabar prisimenu, atrodo, kad tos kalėjimo kameros sienos kažkur prasiplėtė ar dingo. Kažkur tarsi atsirado nepaprastai daug šviesos. Atrodo, pasijutau toks stiprus, kad galiu daug pakelti, nors iš tikrųjų buvo momentų, kada jausdavausi iš tikrųjų labai silpnas, labai trapus.

Laimė mūsų gyvenime, jeigu suvokiame Kristaus kryžių ir savo kryžių ir suprantame, kad šitie du kryžiai turi būti drauge, kad mūsų gyvenimo kryžius turi būti šalia Kristaus kryžiaus. Nelaimė žmogaus gyvenime, kai dingsta noras sekti Nukryžiuotąjį Kristų. Aš šitą nelaimę matau Vakarų pasaulyje. Čia labai sunku surasti išeitį. Jūsų gyvenimas čia yra nepalyginamas su mūsų tautiečių gyvenimu tėvynėje ir visiškai nepalyginamas su gyvenimu tų, kurie gyvena kažkur Sibire. Kada žmogus nuo gimimo iki mirties beveik nieko daugiau nežino, kaip tą šimtasiulę, guminius batus, sekmadieniais ar šiokiadieniais visą laiką jis panašus, ir jo didžiausia laimė, jei jis išgeria, jei pasigeria. Aš mačiau, aš girdėjau, kaip Sibire žmonės keikė Gorbačiovą už tai, kad nėra degtinės. Įdomu! Nekeikė už tai, kad nėra reikiamų batų, reikiamų drabužių. Nekeikė, kad net beveik visko trūksta, ko normaliose sąlygose žmogui reikia, bet keikė, kad nėra degtinės. Mat

ten buvo laikotarpis, kada įvedė sausą įstatymą. Galvojo, kad šitokiu būdu bus lengviau įgyvendinti perestroiką. Bet žmogus, atsidūręs tokia lygyje, visą gyvenimą praradęs, prasimelavęs, prasivogęs, nemokantis dirbti turi savo gyvenime vienintelę žvaigždę — butelį degtinės. Ir kai ta žvaigždė iš horizonto dingsta, tada atrodo, kad tragedija. Taip, jūsų gyvenimo čia negalima lyginti su tuo gyvenimu. Ir šitose jūsų sąlygose labai natūraliai gali ateiti noras truputį kažkur nusisukti nuo Kristaus kryžiaus, galbūt sąmoningai jo nepašalinti iš savo gyvenimo, bet tarsi jo nematyti.

Visada mieliau yra matyti iš kapo besikeliantį Kristų, negu tą Kristų, kuris prikalta, iš kurio žaizdų teka kraujas. Bet turbūt reikėtų padaryti viską, kad ir šitose sąlygose, kurios labiau žmogaus prigimtį lepina, kad neužmiršti Kristaus kryžiaus, nes kai asmenišką kryžių aplankys jūsų gyvenimą, tada jums bus labai sunku. Jeigu nesuprantamas Kristaus kryžius, tada labai sunkiai suprantamas bet koks išsižadėjimas, atsisakymas. Ir mūsų tėvynėje daug kam šito išsižadėjimo pritrūkdavo. Sunkiais priespaudos metais daugelis bėgdavo ir nuo Kristaus, ir nuo savo kryžiaus. Ir tai buvo jų tragedija. Šitas bėgimas kartais nuvedavo labai toli, net iki atvirų išdavysčių.

Kas gali suprasti Kristaus ir savo kryžių? Gali suprasti tik tas, kuris yra nuolankus. Nežinau, ar jums čia suprantamas šis žodis — nuolankumas? Žmogus, kuris visko turi — jam būti kukliam, mažam yra labai sunku. Kristaus ir savo kryžių gali suprasti tik tas, kuris savo dvasioje jaučiasi nedidelis, nuolankus; nes jeigu jis jaučiasi didelis, jam kryžius darosi nesuprantamas. Ir jis klausia: “Kodėl aš kenčiu? Kodėl Dievas man siunčia kryžių? Aš nieko blogo nepadariau. Kodėl?” Jam iš karto iškyla šimtai “Kodėl”. Jam atrodo, kad jo gyvenimas visai neblogas, ir štai jam reikia kentėti. Jam reikia sirgti. Jam reikia stovėti prie motinos ar vaiko karsto. “Kodėl šitaip

Praėjusį rudenį Vatikano radio Lietuvių skyrius minėjo savo veiklos 50 metų sukaktį. Popiežiaus priėmimų salėje po koncelebruotų Mišių Romos lietuviai kartu su Popiežium.

Dievas leidžia?...” O tas, kuris yra nuolankus, kuris yra savo viduje mažas, jis supranta, kad jo gyvenime irgi yra klaidų ir pakankamai jų daug. O jeigu yra nuodėmė, jei yra klaidos, tai turi būti ir kryžius. Pagaliau, jeigu žmogus iš tikrųjų būtų toks tobulas, kad nematytų savo klaidų, vis tiek jis suprastų, kad per gyvenimą mes einame ne kaip atsiskyrėliai, bet einame visi drauge. Ir turime vienas kito kryžių nešti. Jei tavo gyvenime nėra daug klaidų, tai galbūt tavo brolio, tėvo, vaiko, tavo tautiečio gyvenime yra klaidų, už kurias kažkas turi nešti kryžių.

Aš nesiimu spręsti, kiek jūsų gyvenime čia buvo padaryta klaidų, bet patikėkite, kad mūsų tautiečiai tėvynėje klaidų padarė labai daug. Ir kažkas turi nešti ant savo pečių tą atgailos kryžių. Dievo teisingumas reikalauja. Čia negali būti jokios išimties. Jeigu yra blogis, jeigu yra nuodėmė, tai kažkieno pečius turi prislėgti kryžius. Ir jeigu atsitiks tai, kad kryžius prislėgė kurio nors iš jūsų pečius, ir jeigu jums atrodo, kad jūsų gyvenime nebuvo daug asmeniškų

klaidų, mėginkite jūs tą kryžių ramiai nešti už mūsų tautiečių nuodėmes, kurių ne vienas tautą išdavė, išsigynė, paliko, dezertyravo, kurie šiandien yra paskendę nuodėmėse, kurie tėvynei nelinki gero, kurie geriau norėtų matyti ne Lietuvą, bet Sovietų Sąjungą. Šitokių, deja, yra ne vienas.

Kančia, teisingai suprasta, priimta ir padėta po Kristaus kryžiumi, yra iš tikrųjų ne nelaimė, bet Dievo dovana, Dievo malonė. Apie tai verta susimąstyti. Jeigu reikėtų man šiandien atsakyti į klausimą, kas mano gyvenime buvo reikšmingiausia, galbūt paminėčiau tik du dalykus. Tai buvo kai kurios rekolekcijos ir metai, kada neleido eiti kunigo pareigų ir teko dirbti melioracijoje, gamykloje, ir tie metai, kada buvau lageryje. Už tuos visus metus aš Dievui dėkoju, nes tai buvo malonės metai. Nebijokite, jeigu ir jūsų gyvenime kada nors ateis sunkesnis ar lengvesnis kryžius. Tiktai prašykite Dievą, kad jūs jį pažintumėte ne kaip prakeikimą, bet kaip Dievo dovaną, kaip dovaną, ateinančią iš mylinčio Tėvo rankų.

ŽMONIJOS NUODĖMINGUMO KLAUSIMAS (III)

(Pagal Motiejų Scheebeną)

VYTAUTAS BAGDANAVIČIUS, MIC

Pirminis antgamtinio teisingumo faktas

Gimtosios nuodėmės klausimas moderniojoje galvosenoje dažnai neišeina kitoks, kaip vien negalimybė jį protingai svarstyti. Taip atrodo tokia tiesa, kuri dažniausiai yra laikoma absoliučia nesuprantamąja, kur yra net pilna prieštaravimo.

Tačiau yra viena galimybė svarstyti gimtosios nuodėmės buvimą. Žinoma, praktiškai jos negalima įrodyti, tačiau galima rasti šokią tokią galimybę, kuri, nors yra taip pat antgamtinis faktas, sudaro žmogaus protui galimybę suprasti gimtosios nuodėmės arba paveldėtos nuodėmės faktą. Tą galimybę sudaro tiesa, kad pirminis žmogus šalia savo prigimties iš Dievo buvo gavęs pridėtinę malonę, teologų vadinamą *pirminiu teisingumu*, o kartais — *pilnumos malone*.

Adomas, nusikreipdamas nuo Dievo neprarado savo žmogiškos prigimties, tačiau jis neteko to antgamtinio teisingumo, kuris jam buvo Dievo pridėtas. Šis praradimas, Dievo potvarkiu, pasiliko kaip paveldėta nuodėmė visiems žmonėms. Katalikų Bažnyčios mokymu, žmogus gimsta nuodėmingas. Iš to galima padaryti pagrindinės reikšmės išvadų. Pirmoji išvada — žmogaus natūralus teisingumas nėra pažeistas. Tai yra tiesa, į kurią daugelis krikščionių neatkreipia dėmesio. O kita išvada yra ta, kad mūsų nuodėmės nėra vien mūsų blogo įpročio ar mūsų patirto ir nenugalėto gundymo padariniai, bet kad jos turi gilesnę, visą žmonių apimančią priežastį — gimtąją nuodėmę. Ši antroji išvada taip pat yra verta praktiško mūsų dėmesio ta prasme, kad ne visos mūsų nuodėmės, ar bent jų pa-

grindinė, šakninė blogybė, yra kilusios vien iš mūsų asmens. Jos siekia toliau ir giliau. Dėl to, norint teisingai suprasti žmonijos dorinę padėtį, yra svarbu atkreipti atitinkamą dėmesį į pirminį antgamtinį žmonijos teisingumą, kuris Adomo nuodėmės dėka buvo prarastas.

Kaip Scheebenas aptaria tą pirminį žmogaus teisingumą? Pirmiausia jis kreipia dėmesį į tai, kad tas pirminis teisingumas savo esme yra antgamtinė realybė, tai reiškia, kad jis nėra Adomo prigimties dalis. Į šio teisingumo gavimą Adomas negalėjo pretenduoti nei savo prigimtimi, nei savo asmeniniais nuoplenais.

Šalia to, pirminio teisingumo malonė Adomui buvo suteikta ne tik kaip jam priklausanči asmeninė dovana, bet kaip dovana, priklausanti visai žmonijai, kurios tėvu jis buvo sukurtas. Jeigu tas teisingumas būtų buvęs Adomo prigimties dalis, tai, jam nusikaltus, jis būtų pasilikęs žmonijos prigimties dalis. Bet toji dovana buvo suteikta Adomui kaip žmonijos tėvui, kuris savo pastangomis turėjo ją išlaikyti visai žmonijai. Kai Adomas savo nuodėme šio uždavinio neatliko, pirminio teisingumo malonė nebuvo išlaikyta visai jo ainijai. Tokiu būdu pirminio teisingumo praradimas pasidarė visai žmonijai paveldimas trūkumas.

Taigi Adomas buvo lyg indas, kurio uždavinys buvo išlaikyti savo ainijai antgamtinio teisingumo malonę. Scheebeno atstovaujamas pirminio teisingumo mokslas turi vieną labai reikšmingą atsišakojimą, kuris mums padeda geriau suprasti Kristaus suteiktą atpirkimo malonę. Kaip Adomas turėjo uždavinį išlaikyti visai žmonijai antgamtinio teisingumo malonę, taip Kris-

taus atpirkimas apima visą žmoniją. Jeigu yra teisinga sakyti, kad mes visi esame nusidėję Adome, taip lygiai teisinga sakyti, kad Kristuje visi esame išgelbėti. Kristaus atpirkimas mums priklauso, jeigu mes savo tikėjimu save inkorporuojame Kristuje.

Dėl to Scheebenas drįsta sakyti, kad kaip Adomo nuodėmė palietė visą žmoniją dėl fizinio bendrumo su juo, taip „panašiu būdu mes paprastai sakome, ir turime sakyti, kad ne vien Kristus atsisteisė už mus, bet kad ir mes patys Kristuje, naujoje žmonijos galvoje, esame atsisteisę už savo nuodėmes” (243 psl.).

Ta pačia proga galime turėti dar vieną naudą iš Scheebeno antgamtinio pirminio teisingumo mokslo. Kaip Adomo nuodėmė nesugadino žmonijos prigimties iš esmės, kaip kai kurie norėtų taip ją suprasti, bet tik pašalino iš žmonijos antgamtinio teisingumo malonę, panašiai Kristaus suteikta antgamtinė atpirkimo malonė, kuri yra daug didesnė negu pirminio teisingumo malonė, žmogaus prigimties nepakeitė. Kristaus atpirkime niekas negali įžvelgti biofizinių žmogaus prigimties pasikeitimų. Iš tikrųjų, jeigu gimtoji nuodėmė būtų pagadinusi žmogaus prigimtį ir jeigu Kristus būtų atėjęs tos nuodėmės padarinių atitaistyti, tai būtų nuoseklu laukti, kad po Kristaus atpirkimo žmogaus prigimtis rodytų kurių nors pagerėjimo reiškinių. Tačiau tokių reiškinių nematome. Krikščionio sūnus ar duktė gimsta tos pačios prigimties, be skirtumo nuo nekrikščionio. O kūdikis, priėmęs krikštą, fiziologiškai nesiskiria nuo kūdikio, kuris nėra pakrikštytas.

Kaip gimtoji nuodėmė reiškiasi žmonijoje?

Teologui nėra lengvas uždavinytis aptarti gimtosios nuodėmės reikimąsi žmonijoje. Nors reikia sutikti, kad žmonijos negalima kaltinti už šios nuodėmės pasekmių buvimą joje, bet, antra vertus, šios nuodėmės pasekmių negalima suprasti vien kaip išorinio

dalyko, atitekusio žmonijai, bet jos nepaliečiančio. Šį klausimą tyrinėdamas, Scheebenas turi labai aiškią sampratą, kad Adomo nuodėmė nepažeidė jo prigimties, o tik pašalino antgaminę malonę, kurią jis savo tikėjimu į Dievą turėjo priimti ir perduoti visai žmonijai.

Gimtosios nuodėmės klausimas stovi dviejų didelių pavojų akivaizdoje. Ją galima suprasti taip, kad giliai žmonių gyvenimo ji nepaliečia, bet ir taip galima suprasti, kad iš tikrųjų žmonijos gyvenimą ji griauja. Šios problemos aiškinimui Scheebenas turi sugalvojęs gerą priemonę — mokslą apie nuodėmės būklę. Pagal šią teoriją, pirminė nuodėmė kuria žmoguje atitinkamą nuodėmės būklę, kuri, jeigu nėra pašalinta, veda žmogų į kitas nuodėmes. Tokiu būdu Scheebenas į gimtąją nuodėmę žiūri kaip į tokią nuodėmę, kuri visą žmoniją palieka nuodėmės būklėje.

Bet kaip vieno žmogaus, nors ir pirminio, nuodėmė gali užsimesti visai jo ainijai? Norėdamas rasti atsakymą į šį klausimą, Scheebenas pirmiausia analizuoja Adomo nuodėmę. Jis nežiūri į ją kaip į paprastą nesusipratimą, įvykusį nežinant ir nesuprantant jo pasekmių. Į pirminę nuodėmę mes turime žiūrėti kaip į sąmoningą ir rimtą pirminio žmogaus apsisprendimą savo ir savo giminės gyvenime apsieiti be Dievo pagalbos ir gyventi vien su gamtos dėsniais. Ir į tai jis žiūrėjo kaip į sprendimą, padarytą ne tik savo asmens, bet ir savo ainijos vardu. Į Adomo apsisprendimą mes turime žiūrėti ne kaip į mažesnės reikšmės sprendimą, kurį daro biologai, pvz., kildindami žmogų ne iš Dievo, bet iš evoliucinio dėsningumo. Panašiai Adomo apsisprendimą gali pailiustruoti modernių kosmologų nusistatymas visatos kilmės ieškoti ne dieviškame kūrybos akte, bet “didžiajame sprogime”.

Panašiai ir Adomo nuodėmė yra žmogaus sprendimas visą žmonijos ateitį pasitatyti ne dieviškoje globoje, bet gamtiniuose

gėriuose. Tai buvo didelio savarankiškumo sprendimas. Galbūt teigus yra vienas protestantų teologas, sakydamas, kad prieš nuodėmę Adomas nebuvo tikras, kad jis yra tik žmogus. Jis save laikė labiau Dievu negu žmogumi mūsų prasme.

Scheebenas įrodinėja, kad antgamtinį teisingumą Adomas prarado ne atsitiktinai, bet sąmoningai jo atsisakydamas. Dėl to jo nuodėmė yra nuodėmė tikrąja prasme. Adomas, pasak Scheebeno, antgamtinio teisingumo sąrangos atsisakė, o ne vien jos neteko. Dėl to ši blogybė jam ne vien teko, bet jis sąmoningai ją pasirinko (247 ps.). Dėl to žmonija pateko į sugadintus santykius su Dievu.

Pirminio teisingumo praradimui suprasti galime pasinaudoti paveldėjimo dėsningumu, tebeveikiančiu žmonijoje. Paveldėjimo dėsningumas joje yra realiai toli siekiantis. Tai galime pastebėti iš to, kad ne tik nusikaltimų padarymai, bet ir ekonominiai praradimai labai konkrečiai atsiliepia vaikams ir vaikaičiams. Paveldėjimo dėsningumas dar stipriau reiškiasi teigiamoje srityje. Reikšmingieji žmonijos išradimai buvo padaryti vieno žmogaus ar jo vadovaujamos grupės, bet yra pasklidę visame pasaulyje. Pvz., rato išradimas, kuriuo ligi šiol naudojasi visa moderni technika, pradedant vienračiu vežimėliu ir baigiant traukiniu bei automobiliu, buvo vienkartinis kurio nors nežinomos Azijos žmogaus išradimas, vėliau išstobulintas. Jeigu to išradimo nebūtų buvę, kaip dabar atrodytų visas mūsų dabartinis gyvenimas? Panašiai galime mėginti įsivaizduoti, kaip atrodytų žmogiškas gyvenimas, jeigu pirminio teisingumo malonė nebotų buvusi prarasta. Kaip tada būtų galėjusi atrodyti visa žmogaus istorija ir proistorė...

Visa tai mums rodo, kaip reikšmingas yra atskiras žmogus ir kaip jo vienoks ar kitoks pasireiškimas gali prisidėti prie žmonijos gerovės ar nelaimės.

Bet grįžkime prie gimtosios nuodėmės

paveldėjimo klausimo. Kokiu būdu pirminio teisingumo praradimas gali būti laikomas atskiromis, vėliau gyvenančio žmogaus nuodėmė? Tiek Scheebenas, tiek anksčiau šv. Tomas Akvinietis tai laiko nuodėme. Tomas sako, kad dėl gimtosios nuodėmės visa žmonija Dievo požiūriu yra bausmės būsenoje. O Scheebenas tą kaltės visuotinumą aptaria labai jausminiu būdu, sakydamas, kad jos dėka Dievas yra supykęs ant žmonijos. Mums šis aptarimas nėra labai priimtinas, nes esame išmokę Dievą suvokti be biologinės psichologijos bruožų, būtent be pykčio.

Kaip bebūtų su Dievo pykčiu, bet Katalikų Bažnyčios mokslas nesutinka į gimtąją nuodėmę žiūrėti vien kaip į išorinį dalyką, kuris žmogaus dorovingumo iš vidaus nepaliečia. Bet taip būtų, jeigu mes ją suprastume vien kaip Dievo būseną ar jo pyktį. Katalikiško tikėjimo požiūriu, kiekvienam žmogui gimtoji nuodėmė turi tam tikro išvidinio blogio arba nuodėmingumo nuosėdų.

Tai matome iš to, kad Bažnyčios buvo atmetas teologo Bajaus mokslas, kuris teigė, kad gimtoji nuodėmė arba, kaip jis sakė, kilmės nuodėmė nėra žmogaus valios pasireiškimas, dėl to į ją negalima žiūrėti kaip į atskiromis žmogaus nuodėmę. Nors Katalikų Bažnyčia šią pažiūrą pasmerkė, tačiau klausimas pasilieka, kokiu būdu gimtoji nuodėmė, ypač pirminio teisingumo praradimas, gali būti laikoma kiekvieno žmogaus, kilusio iš Adomo, nuodėme.

Šiuo klausimu kaip tik toliau užsimena Scheebenas. Norėdamas geriau suprasti gimtosios nuodėmės blogybę, jis grįžta į pirminės antgamtinės Dievo malonės dvilypį pobūdį. Tie du praradimai, jo manymu, nėra tos pačios reikšmės. Netekimas šventumo yra formalus, lemiantis gimtosios nuodėmės momentas. Praradimas pilnumo yra medžiaginė, nuo pirmos dalies priklausanti gimtosios nuodėmės dalis. Taigi žmonija per gimtąją nuodėmę yra praradusi savo

gyvenimo kryptį, savo antgamtinę tikslą. Šioji blogybė sudaro gimosios nuodėmės pagrindą (250 psl.). Antgamtinės pilnumos malonės praradimas, kadangi tai yra tik pagrindinės blogybės dalis, sudaro paveldėtos blogybės dalį.

Gimosios nuodėmės ir lytinių nuodėmių klausimas.

Apie gimosios nuodėmės nuodėmingumą Adomo palikuoniams galime kalbėti tik ta prasme, kad tos nuodėmės dėka žmogus prarado ypatingą savo ryšį su Dievu. Ir tik dėl šio praradimo žmogaus gyvenimo harmonija arba pirminis teisingumas buvo prarastas. Ir tame žmogaus nusikreipime nuo Dievo glūdi pagrindas to, kad žmogaus galių harmonija buvo prarasta ir kad yra pagrindo kalbėti apie žmonijos kaltę Dievo atžvilgiu.

Scheebenas kreipia dėmesį į tai, kad šios dvi gimosios nuodėmės dalys būtų svarstomos kartu. Jeigu būtų imama dėmesin tik pirmoji jos dalis, tai ji neparodytų to blogumo realumo. O jeigu būtų imama tik antroji dalis, tai būtų pavojus tai daliai priskirti tokią reikšmę, kurią ji gali turėti tik imant ją kartu su pirmąja dalimi (251 psl.)

Tai pareiškęs, Scheebenas pereina į erotinės nuodėmės vaidmenį gimosios nuodėmės supratimui. Į erotinę netvarką jis žiūri kaip į pirminio teisingumo praradimo padarinį. Tačiau jis nesutinka į lytinę nuodėmę žiūrėti kaip į pagrindinį dalyką gimosios nuodėmės sampratoje. Pagrindinė gimosios nuodėmės blogybė jam yra praradimas šventumo arba pasakant mums labiau suprantamai, praradimas ryšio su Dievu.

Dėl to Scheebenas nesutinka su tais teologais, kurie sako, kad šventumo arba santykio su Dievu praradimas yra įvykęs erotinės nuodėmės būdu. Jis tai prikiša šv. Bonaventūrai, kuris buvo linkęs šioje problemoje per daug reikšmės skirti erotiniam nusikaltimui. Jis manė, kad lytinis geidulys

turi žmogui tiek daug jėgos, kad jį atskiria nuo Dievo. Tai sakydamas, jis turi galvoje tik tą geidulį, kuris eina prieš protinę ir pastovią žmogaus valią (251 psl.). Scheebenas į lytinį geidulį žiūri ne tiek kaip į didžiulę jėgą, kiek greičiau kaip į silpnę arba ligą, kuri veda žmogų į mirtį, bet neturi galios nutraukti žmogaus ryšio su Dievu. Nors geidulys, paliktas sau pačiam, yra priešingybė šventumui (252 —

Tačiau jis sutinka, kad ši aistra yra sunkiai nugalima. Jis primena, kad “yra katalikiškas mokymas, jog net nuteisintasis, be specialios Dievo pagalbos, didelės aistros pagundai su išganymo gauta jėga pats vienas neįstengia pasipriešinti” (252 psl.).

Iš to Scheebenas daro savo pažiūrą remiančią išvadą, kad ne lytinė aistra yra gimosios nuodėmės blogumo priežastis. Juk Dievo malonė gali atitinkamais atvejais veikti kartu su lytine jėga, dėl to ji negali būti priešingybė Dievui. Scheebenas sako: “Jeigu šio polėkio jėga iš tikrųjų gali veikti kartu su Dievo malone, tai negalima sakyti, kad lytinės aistros jėga kyla iš šventumo trūkumo” (252 psl.).

Toliau Scheebenas sutinka su priekaištu, sakančiu, kad lytinė aistra, virtusi nuodėme, atskiria žmogų nuo Dievo. Tačiau aistra pati iš savęs mus nuo galutinio mūsų tikslo atskirti negali. Į ją galima žiūrėti vien kaip į kaltę, kuri daro mus nevertus šventumo, bet ši aistra yra greičiau bausmės apraiška. Iš esmės žiūrint, tik atsiskyrimas nuo Dievo yra tikroji neteisingumo ir blogybės priežastis. Dėl to gimosios nuodėmės svorio centro ieškoti lytinėje aistroje būtų per daug psichologinis žvilgsnis į šią problemą (253 psl.).

Kiekvienos nuodėmės esmė yra atskyrimas žmogaus nuo Dievo. Tokia yra ir gimosios nuodėmės esmė. Dėl to ir nevaldomos aistros kaltumas priklauso nuo to, kiek ji žmogų atskiria nuo Dievo.

Apskritai į gimtąją nuodėmę Scheebenas žiūri kaip į santykio problemą, būtent: san-

Vatikano Radijo Lietuvių skyriaus darbuotojai iš kairės į dešinę: K. Lozoraitis, B. Vileišytė, N. Tutkaitė, kun. V. Pupinas, S. J., J. Malinauskas, kun. K. J. Ambrasas, S.J.

tykio tarp Dievo ir žmogaus. “Mes tvirtiname, kad gimtosios nuodėmės blogybė yra santykinė blogybė. Tai reiškia, kad apie ją mes turime mąstyti kaip apie priešingybę tai antgamatinei būklei, kurios prašalinimu ji yra atsiradusi. Tai reiškia, kad ji neįveda į žmogaus gyvenimą jokios netvarkos, medžiagiškai suprastos. Panašiai to nepadaro ir kitos žmogaus nuodėmės ar kaltės. Savyje jos nepadaro žmogaus netobulų, tačiau pastato žmogų į blogą būklę” (253 psl.).

Kai kurie, nenorėdami su šia pažiūra sutikti, primena faktą, kad iš tikrųjų žmogus turi blogų polinkių, kurių negalima kildinti iš žmogaus prigimties, jeigu ji būtų sveika. Tie polinkiai žmogaus prigimtį iškreipia. Atsakydamas į šį priekaištą, Scheebenas sako, kad jis gali sutikti su pirmąja jo dalimi, nes atsiranda žmoguje blogų polinkių ir pažinimo netobulumų, kurių negalima išaiškinti žmogaus prigimtimi. Tačiau jis prašo savo oponentą įrodyti, kad tie polinkiai yra išvidiniai. Jis klausia, ar jie nėra greičiau įkvėpti piktosios dvasios. Tiek Bažnyčios tėvai, tiek Šv. Raštas labai daug kalba apie piktosios dvasios įtaką žmonijai,

apie pragaro užkerėjimą, kuris užnuodija visą atmosferą, apsupdamas žmogų iš visų pusių. “Savo prigimties garbei mes tas blogybes, kurios atsiranda mūsų širdyje, turime gražinti į jų pagrindinę šaknį, į tą sėklą, kuri stengiasi būti pasėjama mūsų širdyse” (254 psl.).

Atkreipęs dėmesį į piktosios dvasios veiklą žmonijos gyvenime, Scheebenas ranka dar vieną priemonę atjungti gimtąją nuodėmę nuo priekaišto, kuris jai yra daromas, jog ji yra sugadinusi žmogaus prigimtį. Jis sako: “Kai šitokie piktosios dvasios polėkiai ateina iš išorės į mūsų prigimtį, tačiau nei medžiagiškai, nei formaliai nekykla iš paveldėtos blogybės ar grėsmės, gimtosios nuodėmės dėka mes patenkame į piktosios dvasios vergiją” (254 psl.). Ta pačia proga jis dar kartą perspėja, kad žmogus nebūtų laikomas nepasisekusiu Dievo kūrinium arba iš esmės blogu. Į kovą su blogomis įtakomis, kurios veikia žmogų, reikia žiūrėti kaip į nuopelninę kovą. Gėdingi priepuoliai, kurių ir šventiesiems tenka patirti, jiems besipriešinant visomis jėgomis, liudija jų šventumą. (b.d)

POPIEŽIAUS KELIONES

Visi žinome, kad dabartinis popiežius labai daug keliauja, lanko įvairius pasaulio kraštus. Daug kam kyla klausimas, koks yra pagrindinis šių kelionių tikslas, kaip jos organizuojamos, kas jas finansuoja ir t.t. Vatikano radijo lietuvių skyriaus darbuotojas kun. K.J. Ambrašas, S.J., šiais ir kitais klausimais pasikalbėjo su popiežiaus kelionių organizatorium kun. Robertu Tucci, S.J. Čia duodame to pasikalbėjimo vertimą, paruostą Vatikano radijo bendradarbės Nijolės Tutkaitės.

1. Koks svarbiausias popiežiaus kelionių tikslas?

Popiežiaus kelionės — tai vienas bažnytinės misijos būdų. Šiuolaikinės komunikacijos priemonės padeda popiežiui atskleisti keliaujančio apaštalo Pauliaus pašaukimą (misiją). Šios kelionės priartina vietines Bažnyčias prie Apaštalų Sosto, Romos Bažnyčia geriau susipažįsta su vietinėmis katalikų bendruomenėmis. Žodžiu, katalikų pasaulyje vyksta tam tikra cirkuliacija, idėjų apsikeitimas. Kitas svarbus popiežiaus kelionių tikslas — naujoji evangelizacija, Bažnyčios vaidmens stiprinimas antrojo tūkstantmečio išvakarėse. Tokie, mano nuomone, yra svarbiausi Šv. Tėvo kelionių tikslai.

Popiežius nori kuo geriau ir plačiau susipažinti su vietinėmis Bažnyčiomis, jų problemomis, ne tik per vyskupų „ad limina“ vizitus, kurie vyksta kas penkeri metai, bet ir per betarpiškus susitikimus su įvairių kraštų katalikų bendruomenėmis.

Atmenu Šventojo Tėvo vizitą Indonezijoje. Popiežius tada pasakė: „Prieš kelionę parengiau raštą Indonezijos vyskupams, kurį netrukus išdalinsiu. Dabar, susipažinęs su Indonezija, turiu pasakyti, kas šis dokumentas yra teisingai surašytas, bet jo neužtenka. Reikėtų giliau susimąstyti apie kai kuriuos vizito metu surinktus duomenis. Turiu pasakyti, kad susidariau žymiai aiškesnį vaizdą apie Indoneziją”.

2. Kaip gimsta apaštalinės kelionės sumanymas?

Pirmiausia popiežius apsvarsto įvairių kraštų episkopatų kvietimus, atsižvelgia į tų kraštų vyriausybių nuomonę dėl jo vizito, nes be vyriausybės sutikimo jis negali vykti į jokią šalį. Dažnai būna taip, kad vyriausybė, sužinojusi apie vietos Bažnyčios troškimą pakviesti popiežių, pati imasi tos iniciatyvos. Nors retai, bet pasitaiko, kad vyriausybė, atsiliepdamą į vietos Katalikų Bažnyčios išreikštą pageidavimą, tikrai praneša, jog neprieštaruja popiežiaus vizitui. Popiežius gauna labai daug kvietimų. Visus kvietimus jis apsvarsto ir pasirenka artimiausios kelionės maršrutą. Pirmenybę duoda Trečiojo pasaulio — Lotynų Amerikos, Afrikos, Azijos šalims. Planuodamas savo keliones, popiežius atsižvelgia į tam tikras aplinkybes, pavyzdžiui, jubiliejus. Popiežius vyko į Afriką, kai vienoje šio kontinento šalyje buvo minimos 100-sios evangelizacijos metinės.

3. Kaip vietinių krikščioniškųjų bendruomenių vyskupai, valstybės vadovai ir Vatikanas parengia popiežiaus vizitą?

Pirmiausia popiežius pasirenka šalį ir vizito laiką. Po to renka žinias apie tą šalį, jos politinę-socialinę aplinką. Paskui nustato tikslų metų laiką ir kelionės trukmę. Po to pasikviečia tos šalies vyskupų konferencijos atstovus, susipažįsta su numatomos kelionės programa ir vyskupų pasiūlymais dėl apaštalinio vizito eigos. Tada aš su savo bendradarbiais vykstu į tą šalį. Šio pirmo mūsų vizito tikslas — parengti smulkia, konkrečiai įgyvendinamą apaštalinės kelionės programą. Paprastai vyskupai pageidauja daugiau nei Šventasis Tėvas gali padaryti per kelias vizito dienas. Todėl aš stengiuosi įtikinti vyskopus kai ką išbraukti iš jų siūlomos programos ir prašau nurodyti pačius svarbiausius programos punktus. Žodžiu, vedu lygiagrečias derybas su vietos vyskupų konferencija, Vatikano atstovu toje šalyje — apaštalinio nuncijum ar pronuncijum — ir su vyriausybe dėl užnugario reikalų, transporto, saugumo, valstybės etiketo. Susitarus dėl visų šių reikalų, prasideda vizito parengiamieji darbai. Likus maždaug mėnesiui laiko iki popiežiaus vizito, aš dar sykį nuvykstu į tą šalį susipažinti su parengiamųjų darbų eiga ir paruošti smulkia vizito programą, įskaitant saugumą ir informaciją.

4. Kaip parengiamos Švento Tėvo kalbos?

Nors kalbų parengimas ne mano kompetencija, bet galiu pasakyti, kad popiežius visuomet atsižvelgia į vietos vyskupų patarimus dėl temų, kurias reikėtų paliesti susitikimuose su įvairiomis tikinčiųjų grupėmis arba šv. Mišių metu. Popiežius nori, kad vietos krikščioniškųjų bendruomenių vadovai jį supažindintų su svarbiausiomis krašto problemomis, kad savo kalbose galėtų tas problemas išryškinti. Kartais Šventasis Tėvas pasikviečia vietos vyskupą ir su juo apsvaisto argumentus, kuriuos galvoja paliesti apaštalinio vizito metu. Prieš kelionę į tam tikrą šalį popiežius visada iš-

Popiežius kalbasi su savo kelionių organizatorium T. Robertu Tucci, S.J.

kviečia su “ad limina” vizitu vietos vyskopus. Taigi gauna informacijos ne tiktai iš Vatikano atstovo tame krašte, bet ir iš vietos vyskupų. Tai ir yra svarbiausieji Švento Tėvo kalbų šaltiniai.

5. Kas lydi Šventąjį Tėvą?

Ji lydi apie 30 žmonių. Palydą sudaro: Vatikano valstybės sekretorius kardinolas Casaroli (kartais popiežių lydi net du kardinolai. Pavyzdžiui, kai popiežius lankė vadinamus misiinius kraštus, priklausančius “Fidei” propagandos kongregacijai, jį lydėjo Tautų evangelizacijos kongregacijos prefektas kardinolas Tomco), kardinolo pagalbininkas monsinjoras Gianbattista Re, popiežiaus rūmų prefektas monsinjoras Monduzzi, keli Vatikano valstybės sekretoriato tarnautojai, mokantys popiežiaus lankomų kraštų kalbas. Šventąjį Tėvą dar lydi Vatikano radijo atstovai, aš su savo bendradarbiais, Vatikano spaudos skyriaus direktorius d. Novaro, Apaštalų Sosto dienraščio “L’Osservatore Romano” atstovas,

Vatikano sveikatos apsaugos tarnybos vyriausiasis gydytojas Buzonetti, popiežiaus kelneris Angelo Gughel, penki Vatikano apsaugos korpuso tarnautojai (ši korpusą sudaro Italijoje gimę asmenys, kurie tarnybos metu tampa Vatikano piliečiais) ir du šveicarų gvardiečiai. Be to, į kelionę vyksta oficialus popiežiaus fotografas — Vatikano dienraščio “L’Osservatore Romano” fotografas Artūro Mari ir du Vatikano televizijos centro atstovai.

6. Kaip sudaroma Šventojo Tėvo vizito programa ir taip tiksliai nustatoma kelionės seka, atvykimo į tą ar kitą vietą laikas?

Programa, kaip minėjau, sudaroma per pirmąjį mano vizitą krašte, kurį ketina aplankyti popiežius. Pirmiausia aš aptariu kelionės programą su popiežiaus vizitą rengiančio bažnytinio ir vyriausybinių komitetų nariais. Po to drauge su tų komitetų atstovais apžiūriu tas vietas, kurias lankys popiežius. Tokiu būdu susidarau aiškų vaizdą apie nuotolius, nustatau, kiek reikės laiko kelionei iš vienos vietos į kitą, numatau tinkamiausią susisiekimo priemonę (automobiliu, sraigtasparniu ar lėktuvu). Taip ir sudaroma tiksli popiežiaus kelionės programa.

7. Kas padengia kelionės išlaidas?

Vietos Bažnyčia padengia išlaidas, susijusias su dvasiniu pasirengimu apaštaliniam vizitui. Parengia ir išspausdina visų numatytų iškilmių, šv. Mišių aprašymus, brošiūras; pastato pakylas, ant kurių popiežius atnašaus Mišias. Bet neturtingose Trečiojo pasaulio šalyse vietinė Bažnyčia gauna didelę finansinę paramą iš Tautų evangelizacijos kongregacijos, iš Vokietijos arba JAV episkopatų. Krašto vyriausybė padengia išlaidas, susijusias su viešosios tvarkos, saugumo užtikrinimu ir transportu. Aišku, kad popiežiaus vizito metu krašto vadovybė turi daugiau išlaidų, nes tenka koncentruoti apsaugos pajėgas. Viešosios tvarkos saugo-

tojai turi dirbti antvalandžius ir už tai jiems turi būti sumokėta. Neretai pasitaiko, kad krašto vadovybė mums pateikia išlaidų už popiežiaus apsaugą sąskaitą. Taip, žinoma, neturėtų būti, nes viešosios tvarkos tarnybų darbas yra nuolatinis ir už jį atlyginama pagal šalyje galiojančią darbo užmokesčio tvarką.

8. Kaip Šventasis Tėvas apsaugomas nuo galimų pasikėsinimų?

Aš esu atsakingas už popiežiaus saugumą, todėl neturėčiau atsakinėti į šį klausimą. Galiu pasakyti, kad daroma visa, kas įmanoma, stengiamasi užtikrinti popiežiaus saugumą ir tuo pačiu nevaržyti jo judėjimo tarp žmonių, su kuriais Šventasis Tėvas mielai šneka. Per parodą popiežius pravažiuoja pro žmonių minią specialiu automobiliu, apgaubtu neprašaujamais stiklais. Tai ne Vatikano užsakymu, o kai kurių šalių vyriausybių arba vietos Bažnyčios iniciatyva pagaminti automobiliai. Kelios valstybės po popiežiaus apsilankymo tuos automobilius padovanojo Vatikanui. Jie naudojami popiežiaus apsaugai tose valstybėse, kurios negali jų pasigaminti.

9. Kokį vaidmenį atlieka Vatikano radijas popiežiaus apaštalinį kelionių metu?

Vatikano radijas supažindina klausytojus su popiežiaus apaštalinės kelionės eiga, jo pasakytų kalbų turiniu. Deja, nėra galimybės į tas keliones pasiųsti kiekvienos Vatikano radijo programos korespondentą. Jeigu popiežius vyksta, pavyzdžiui, į Lotynų Ameriką, tai Vatikano radijas apie vizito eigą išsamiai painformuoja Šiaurės Amerikos, Europos, Afrikos ir Azijos šalių klausytojus. Be to, Vatikano radijas užtikrina ryšį tarp to krašto, kuriame randasi popiežius, ir Vatikano. Taigi Vatikano radijo paskirtis — ne tikta socialinė komunikacija, bet ir ryšių palaikymas tarp centrinės valdžios, Bažnyčios ir popiežiaus, kai jis laikinai išvyksta iš Romos.

TEGARBINA JĮ VISOS TAUTOS

CHIARA LUBICH

“Girkite visi pagonys Viešpatį, teaukština jį visos tautos” (Rom 15, 11).

Šv. Paulius laiške romiečiams šį kartą cituoja 117 psalmės ištrauką, primindamas, kad Dievo meilė rūpinasi visais žmonėmis žemėje. Nuo senų laikų jie visi buvo šaukiami kartu garbinti Dievą. Vieną dieną Dievo meilė pašaukė Izraelį, o dabar priima ir pagonis, kuriuos Jėzaus Evangelija paruošė išganymui.

Tai yra viena tų temų, kurias Paulius minėdavo, rašydamas Romos bendruomenei. Tą bendruomenę sudarė žydų ir pagonių kilmės žmonės. Jis ragina tuos krikščionis garbinti Dievą, priimant vienas kitą, kaip Dievas priima per Jėzų kiekvieną.

Tad šio teksto žodžiai ir kviečia krikščionių bendruomenes taip garbinti Dievą. Jos yra šaukiamos garbinti jį harmoningoje vienybėje ir taikoje, priimant vienas kitą, nepaisant individų ar grupių intelekto, tradicijų ar papročių skirtingumo. Bet jei kada yra paneigiamos tikėjimo tiesos, kurių negalima atsižadėti, tada kiekvienas individas privalo būti toms tiesoms ištikimas.

Krikščionių bendruomenės taip pat yra šaukiamos duoti garbę jam savo atvirumu ir kitų religijų bei kultūrų asmenims ar net netikintiesiems. II Vatikano Susirinkimo dokumentai mums sako, kad visi asmenys,

kurie garbingai ir nuoširdžiai siekia tiesos, gali būti išganyti (plg. Lumen Gentium 16). Ir toliau mums sako, kad ir juos laikytumėm didžiulės Dievo vaikų šeimos kandidatais. Ir jie yra šaukiami garbinti jį, vykdant Dievo planą, kad visų žmonių tarpe galėtų plisti teisingumas, meilė ir tikroji taika.

Kaip tad mes galėtumėm gyventi pagal čia mąstomus žodžius? Kaip mes jau matėme, pirmiausia jie skatina mus būti pasiryžusius taip garbinti Dievą, kad vienybė, sutarimas ir taika galėtų plisti mūsų bendruomenėse. Tai yra įmanoma, jei visuomet sieksim to, kas mus vienija, vengdami visa to, kas mus galėtų skaldyti. Taip darydami, mes aukosimės ir garbinsim Dievą verčiausiu būdu.

Tai mus ragina praplėsti savo supratimo dvasią, kad galėtumėm priimti visus asmenis, kuriuos sutinkame, nors jie ir nebūtų mūsų religijos, rasės, tradicijos ar kultūros žmonės. Jei taip elgsimės, galėsime pastebėti, kad turime su jais daug ką bendro.

Kaip krikščionys, mes turime būti pirmi, rodydami tą supratimo ir priėmimo dvasią, kuri kaip žymė liudys, jog vykdome Jėzaus įsakymą. Argi jis nesakė, kad pagal tai, kaip mes vykdome jo įsakymą, kiti atpažins, jog tikrai esame jo mokiniai?

Mes esame kviečiami vienytis su visais krikščionimis pasaulyje, o tai skatina ir Pauliaus cituoti psalmės žodžiai. Kai tai darysime, tada iš daugelio pasaulio kraštų kils į dangų nesiliaujantis Dievo garbinimas.

Iš anglų kalbos išvertė **Kostas Paulius**

■ Klaipėdą pasiekė iš Čikagos, iš Šv. Jurgio bažnyčios bus panaudotos naujoje Šv. Juozapo Namelio laikinoje bažnyčioje. Klaipėdoje dabar yra dvi bažnyčios ir trečia — Šv. Juozapo Namelio bažnyčia toliau nuo miesto centro, naujuose rajonuose. 120.000 lietuvių nesutelpa dviejose bažnyčiose. Be Šv. Juozapo bažnyčios, dedami pamatai dar ketvirtai didelei bažnyčiai. Visos siunta nuėjo tvarkingai. Iš Hamburgo buvo atvežtasių 56 dėžės saugiai pasiekė Klaipėdą 1990 m. vokiečių sunkvežimiu. Šv. Juozapo statula ir staci-spalio 15 d.

KRISTUS VERKĖ JERUZALĖS

Ir prie tavo vaikystės jeruzalės

Kristus verkia:

*verkia, kad išaugai, suplėšei ir sutepei
savo Krikšto marškinėlius per anksti —
dar prieš saulėtekį...*

Verkia prie tavo jaunystės griuvėsių,

jaunystės, kuri tik sukrovė pumpurus,

bet nespėjo pakvipti žiedais;

jaunystės, kuri tik suplasnojo sparnais

ir krito į liūną...

Jaunystės, kuri tikėjo kilniais idealais, siekė žvaigždžių,

bet suviliota apgaulingų pažadų,

niekšybės sužeista

murdomi kelio dulkėse, nepajėgdama pakilti —

tavo jaunystės jeruzalė!

Verkia Jis prie tavo šeimos židinio šaltų pelenų —

prie tavo šeimos tragedijos,

kad abiejų rūpestingai užkurtas židinys išblėso,

kad nedėkingų dienų viesulai tą paskutinę žariją

užuot įpūtę, visiškai užgesino...

Kad Kristaus palaimintą ugniakurą

užklojo šalti pelenai

ir nepasitikėjimo bei įtarumo ūkanos užgožė jį...

Kristus verkia prie tų gležnučių kūnelių,

kuriems nėra vietos po motinų širdim...

Jis verkia prie gyvenimo turgavietės vartų,

kur spekuliuojama jaunyste,

sąžine,

Tėvyne,

Laisve...

Jis verkia prie įstatymų leidėjų rūmų

ir prie ginklų sandėlių,

kad ginklai suryja neturtingųjų duoną

ir pasitikėjimą žmogumi.

Kristus verkia prie nūdienos jeruzalės...

TEOFILIJA ŽEMAITYTĖ

Višakio Rūda, 1990.II.11

GAIVINKIME APVYTUSIĄ ROŽĘ

K. J. AMBRASAS, S. J.

Štai kelios ištraukos iš vidurinės mokyklos per tikybos pamoką rašytų temų: “Aš Dievu netikiu, bet jis yra”. “Noriu būti gera, bet kartais atrodo, kad kažkas yra manyje, kas verčia elgtis blogai. Kas tai?” “Dievą suprantu kaip žmogų — tik didesnį, galingesnį.” “Dievas — tai idealas, tobulybė. Kartais man atrodo, kad tai meilė, kartais — kad sielos ramybė!”

Ir štai vieno Lietuvos kunigo, kuris dėsto toje mokykloje tikybą, tų ištraukų komentarai: “Nuostabu! Visų, kurie parašė panašiai į pastarąją mintį, elgesyje, kalboje, veiduose, — vyrauja kažkokia harmonija, vidinė tvarka, viltis... Kaip skiriasi nuo savo bendraamžių vaikai ir jaunuoliai, turėjusieji laimę gimti taurioje šeimoje ir gauti pakankamą religinį išsilavinimą! O, neįvertinta dovana — Tikėjimo Lobis! Tik dabar tai akivaizdžiai pamatau. Guodžia ir dar viena — nereta mintis vaikų rašiniuose: ‘Anksčiau, kol nebuvo dėstoma tikyba, aš netikėjau Dievu, maniau, kad tai bobučių pasakos. Dabar suprantu, kad yra kitaip’. Tad verta, verta pavargti! Štai čia, mokyklos suole, vyksta pati esminė kova už Lietuvos žmogų, už Nepriklausomybę! Už visą pozityvųjį, dieviškąjį turinį, glūdintį tuose žodžiuose. Vyksta kova už Jėzų mažųjų sielose...”

Laimingi tie vaikai, kurių širdyse tūno išlikusio gėrio ar sėjamo gražaus, vilties kupino tikėjimo pradas, kurį protingas, veiklus ir sumanus kunigas stengiasi visomis išgalėmis kuo įdomiau perteikti. Rasti kelius į mažųjų širdis. Juos paskatinti, stumtelėti į gera, ramiai visa paaiškinti, vaizdžiai išdėstyti, netingi su jais artimiau pabendrauti. Svarbiausia — moka, trokšta juos suprasti ir įžvelgia kiekviename tą nenusakomą, žodžiais neišreiškiamą veržimąsi

aukštyn, norą tobulėti, pažinti, suprasti. Laiminga parapija, kuri turi tokį dvasios vadą. Laiminga mokykla, gavusi tokį kape-lioną ir kartu visų pedagogų bičiulį, nes ten, kur gerai dėstoma ir įsisavinama tikyba, turi pakilti pažangumas, pagerėti drausmė, atsirasti gyvumo ir žvalumo, veiklesnės nuotaikos ir vieningumo. Juk pasaulėžiūros vienybė — didelė galia. Tiesiog neįveikiama jėga. Kur du stos, visados daugiau padarys. O ką čia kalbėti apie keliasdešimt. Apie visą mokyklą, kur vyrauja vieningi ir dora, tikru žmoniškumu, santarve ir tvirtais tikėjimo pagrindais besiremiantieji pedagoginiai reikalavimai. Tokiai mokyklai lengviau visur tvarkytis, ieškoti naujų metodikos ir pedagogikos būdų, turiningesnio vidaus ir išorės gyvenimo.

Tačiau ką daryti su tais, apie kuriuos štai viena, susisielojusi tikėjimo pagrindų dėstymu ir iš viso religiniu jaunimo auklėjimu mokykloje, katechete rašo: “Štai klausiu vieno jaunuolio: ‘Ar tu gali būti geresnis?’ Tasai jaunuolis atsako: ‘Galiu būti, bet nenoriu’

Kas čia? Kas atsitiko, kad jauno žmogaus viduje paspausti kažkokie stabdžiai? Nuleistos žmogaus akiai nepastebimos uždangos? Kas jas gali pakelti? Įžengti į tą blogio rankos valdomą citadelę. Jauno žmogaus sielą. Daugel galima būtų ieškoti priežasčių, dar daugiau galbūt galima būtų siūlyti būdų ir vaistų, bet, žinoma, kad čia ledus reikėtų pirmiausia laužti šeimoje, kur turėtų būti prieš akis pavyzdingas ir sutartinas abiejų tėvų santuokinis gyvenimas, aktyvi maldos ir religinių papročių praktika, akivaizdus kasdienis religinis gyvenimas.

Neabejotinos reikšmės ir svarbos turi skaitoma literatūra. Lietuvai reikia ne tik gerų tikybos ir religijos vadovėlių ir knygų,

net tik filosofijos ir pasaulėžiūrai formuoti reikalingos spaudos, bet ir įdomios, patrauklios grožinės literatūros, vertimų apie krikščionių persekiojimus ir katakombų laikus, apie didvyrišką šventųjų ir kankinių gyvenimą, apie tikėjimo sudėtingus kryžkelius ir mokslininkų gyvenimus, kurių visa veikla — Dievo ir Jo Didybės įkūnijimas savo atradimuose, mokslo darbuose, savo kasdienos ir visuomeninio gyvenimo baruose.

Tačiau šiuo metu labai svarbu: paties tikybos dėstytojo, katecheto, kunigo ar mokytojo pasirengimas ir akiračio platumas, kad moksleivis pajustų, kad studentas suprastų, jog štai prieš jį stovi ne tik gražių žodžių mokąs pažerti kalbėtojas, bet ir gražaus, turiningo ir gilaus religinio gyvenimo žmogus. Šitas įsitikinimas, šis motyvas gali kartais daug daugiau reikšti nei kiti, nes tarp kalbančiojo ir klausančiojo nusitiesia nematomas telepatinis ryšys, užsimezga vidinis pokalbis, tarsi tarp radijo aparato ir transliuojančios stoties.

Tačiau labiausiai tikėkime patys. Šv. Rašte parašyta: “Visuomet džiaukitės, be paliovos melskitės! Už viską dėkokite, nes to Dievas nori iš jūsų Kristuje Jėzuje!” Paties tėvo, motinos, mokytojo, dėstytojo uždavinys — pats didžiausias — nusiiminti, o tikėti ir tikėti ne savo jėgomis daugiausia, bet dangaus ir ypač Švč. M. Mergelės užtarimu. Jinai mus kviečia prie savęs, kviečia ateiti prie jos kojų, kad pasakytume savo norus, kad į jos rankas atiduotume ir tuos užsispyrusius jaunuolius, tas rūkančias ir geriančias mergaites, tuos nelaiminguosius, kurie nepajėgia išbristi iš savo ydų, savo negalių, surembėjusių ir žalingų įpročių. Mes kiekvienas šiandien turime kitus auklėti, į gera lenkti, bet ir patys turime atkakliai, kantriai pirmiausia save auklėti, patempti, suveržti ir ugdyti. Juk šitiek atsilikę, šitiek purvo perbridę, šitiek kraujo ir ašarų matę ir patys išlieję. Tas jaunuolis ar jaunuolė, nenorįs nei Dievo vardo kaip dera ištarti, — tai apšalusį, apipuvusį rožė.

BRANGIAUSIOJI DANGAUS DOVANA

Kostas Paulius

Toji brangiausioji dangaus dovana yra patsai Jėzus, kai jis ateina mums atsiduoti. Jėzus kaip tik tai ir sakė: “Aš esu gyvoji duona, nužengusi iš dangaus. Kas valgys tą duoną — gyvens per amžius. Duona, kurią aš duosiu, yra mano kūnas už pasaulio gyvybę” (Jn 6, 51).

Kai jis ateina mums atsiduoti, tuomet nėra nieko nuostabesnio, didingesnio ir brangesnio visoje žemėje! Ir jis ateina visuomet Mišių metu. Taigi ar gali būti dar kas svarbesnio mūsų žemiškame gyvenime kaip Mišios?!

Jei Mišias laikysime svarbiausiu reiškinium mūsų gyvenime, norėsime dalyvauti jose kasdieną. Bet jei tasai svarbumas dar nebus palietęs mūsų sielos ir vis rasime pasiteisinimų, galvodami, jog užtenka, jei dalyvaujame sekmadieniais ir įsakytomis šventėmis, turėsime prisipažinti, kad mes dar neatsivėrėme Viešpačiui visiškai, prieš jį nuolankiai nenusižeminome. Tada mums reikėtų nuoširdžiai pamąstyti šiuos Jėzaus žodžius: “Aš šlovinu tave, Tėve, dangaus ir žemės Viešpatie, kad paslėpei tai nuo išmintingųjų ir gudriųjų, o apreiškei mažutėliams” (Mt 11, 25).

Jei tuos žodžius pamąstę, vis dar negalėtume geriau suprasti tikrosios jų

O mes turime būti jautrūs, rūpestingi ir supratingi sodininkai, kaip tas, kur prašė Kristaus: nekirkime šiomet. Aš ją patręšiu, apkaupsiu. Ir mes tuos atžagarius ne rūšiu žodžiu, ne prievarta, bet pagarba ir meile, rūpestingumu ir svarbiausia malda, auka ir gerumu lydėkime. Geroji Motina, jei tik nuoširdžiai prašysime, jei tik mokėsime visa su džiaugsmu jai paaukoti, išmels ne tik jaunimo, bet ir visos tautos atsivertimą.

reikšmės, tai bus ženklas, jog turime melsti Viešpatį, kad tą supratimą mums duotų.

Jėzus gi ir sako, kad prašytumėm: “Tad ir aš jums sakau: prašykite, ir jums bus duota; ieškokite, ir rasite; belskite, ir jums bus atidaryta. Kiekvienas, kas prašo, gauna, kas ieško, randa, ir beldžiančiam atidaroma” (Lk 11 9-10).

O Jo malonės ir pagalbos reikės mums šauktis ir tada, kai turėsime pasiryžimą dalyvauti Mišiose kasdieną, bet žemiškos kliūtys, visokios sunkenybės ir reikalai bei rūpesčiai pastos mums kelią.

Kai Jis jau teiksis pas mus ateiti Mišiose kasdieną, norėsime Jam dėkoti visuomet iš visos širdies už tokią nepaprastą malonę. Bet tada ir to mums neužteks. Mes ilgėsime ir norėsime jį lankyti Šv. Eucharistijoje esantį, kada tik bus mums įmanoma stebtelėti kurioje nors artimiausioje bažnyčioje, kur tabernakulyje jis visuomet mūsų laukia.

Kokia nuostabi jo meilė mums, kai padaro save prieinamą visiems, laukdamas mūsų viso pasaulio bažnyčių tabernakuliuose! Jis ten mūsų laukia, norėdamas mums padėti, nes žino mūsų žmogiškąjį silpnumą. Juk mūsų silpnybės kartais mus nešioja, kaip vėjas šiaudą. Užtai turime būti atsargūs ir nepasiduoti išdidumui, manydami, jog patys pajėgsime savo silpnybes įveikti.

Turėtumėm neužmiršti, kad ir šv. Petras, rinktinis Jėzaus apaštalas, prisiekė Jėzui guldysiąs savo galvą už jį, o po valandėlės jo išsigynė.

Pažinę savo silpnumą, suprasime, kad, tik būdami nesiliaujančioje vienybėje su Jėzumi, galėsime būti tokie, kokius jis nori mus matyti: “Taigi būkite tokie tobuli, kaip jūsų dangiškasis Tėvas yra tobulas” (Mt 5, 48).

Einant tobulumo keliu, mums reikia ir šviesos, kad nepaklystumėm. Štai ką Jėzus sako, kokios šviesos mums reikia: “Aš atėjau į pasaulį kaip šviesa, kad visi, kurie mane tiki, neliktų patamsyje” (Jn 12, 46).

Susivieniję su Jėzumi Mišių metu ir turėdami tą Šviesą, mes galėsime vienybę su juo tęsti, vis ją atnaujindami savo širdyje ir ypač lankydami Jį Šv. Eucharistijoje. Kai būsime su juo nuolatiniėje vienybėje, jis vykdys savo nuostabius planus, kuriuos kiekvienam turi. Jis nori, kad mes neštumėm Gerąją Naujieną visiems, ją skelbdami ir liudydami savo gyvenimo pavyzdžiu.

O skelbdami mes turime įsisąmoninti, kad tik paversdami tą Gerąją Naujieną savo gyvenimu, galėsime saugiai keliauti pas dangiškąjį Tėvą, ir tik tuo keliu, kurį nurodo Jėzus: “Aš esu kelias, tiesa ir gyvenimas. Niekas nenuveina pas Tėvą, kaip tik per mane” (Jn 14, 6).

Vesdamas mus tobulumo keliu, jis naudos mus kaip įrankius, mažindamas blogį visoje žemėje, gelbėdamas paklydusius ir taip įgyvendindamas pasaulyje Dievo Karalystę. Kai jau būsime įsitikinę, kad Jėzus neša pasauliui Dievo Karalystę, tada suprasime, jog jis, ateidamas pas mus Mišių metu, veikia taip, kad toji Karalystė jau galėtų viešpatauti ir mūsų sielose.

Tad norėdami jam visiškai atsiduoti, turime daryti iš visos širdies tai, ką jis sako: “Jeigu kas mane myli, laikysis mano žodžio, ir mano Tėvas jį mylės; mes pas jį ateisime ir apsigyvensime” (Jn 14, 23). Mes galime tikrai mylėti Jėzų tik laikydamies jo žodžio, reiškia gyvendami pagal visą jo mokymą, o ne vien tik vykdydami kai ką, kas mums lengva ar patinka.

Jeigu tai darysime, tada tikrai suprasime, ką reiškia Mišios, ką jos duoda visai žmoniškai ir kad nieko svarbesnio nėra visame pasaulyje kaip jos, ir kad jos yra toji brangiausiaji dangaus dovana žmonėms, kuri neša pasauliui Dievo Karalystę.

Tada geriau suprasime ir tuos Jėzaus žodžius: “Jūs pirmiausia ieškokite Dievo karalystės ir jo teisybės, o visa tai bus jums pridėta” (Mt 6, 33). Kai mes stengsimės ir ieškosime Dievo Karalystės ir jo teisybės visu uolumu, mūsų pastangos nebus veltui.

ŠVENTOJJI EUCHARISTIJA

KUN. V. KAKNEVIČIUS

Šventoji Eucharistija yra nuostabus maistas, kuris turi maitinti ir palaikyti mumyse dieviškąjį gyvenimą. Priklausome Kristui, tiktai priklausydami kitiems. Ar toji Ostija, kurią mes adoruojame, primena mums tą, kuris ją valgys? Mūsų garbinimas truktų neilgai, jeigu garbintume Kūną, atsisakydami garbinti narius. Duona yra tam, kad būtų valgoma. Tas Kūnas yra ženklas ir šaltinis kito kūno, kurio globa, kultas ir vitališkumas mus įpareigoja.

Kai mes buvome pakrikštyti, buvome prijungti prie nesuskaičiuojamos daugybės brolių ir seserų. Priklausyti Dievui mums reiškia štai ką: priglusti prie kitų. Dievas mums neįsakė tik jį vieną mylėti. Jis nori, kad mes mylėtume ir vieni kitus, kad būtume kaip Dievas, kuris niekad nenori būti vienas.

Dievas sudaro vaikams tokias sąlygas, kurios ugdo krikščioniškas savybes ir didina gerovę. Dievas stato greta lėtą ir skubantį, tylintį ir kalbantį, kad tylesnis dar daugiau išminktų kantrybės. Tvarkingą ir netvarkingą — kad netvarkingasis išminktų tvarkos. Mes prašome nuolankumo, ir Dievas numato kančias, nes kančiose mes tampame paklusnūs. Mes prašome nusižeminimo, kai mus įžeidinėja, tik negalim atsakyti tuo pačiu. Mes mokomės nusižeminti, prisimindami Išganytojo žemiškąjį gyvenimą. Mes prašome ramybės, ir viskas aplinkui sunerimsta, kad pažintume pasaulį ir tylą, sklandančią iš pasitikėjimo Viešpačiu.

Šiuo metu, kai turime radiją bei tele-

viziją, o žmogus net mėnulį pasiekia, atrodo, kad mokslas pasiekė viršūnes, o gyvenimo gerovė — savo pilnumą. Tačiau visi jaučiame, kad viską, ką žmogaus protas pasiekia, greitai prarandame. Didieji išradimai dažnai naudojami sunaikinti žmogų. Sotus gyvenimas neteikia visiško pasitenkinimo. Nenuostabu, kad šiuo metu žmogus dažnai jaučiasi pasiklydęs. Teisingai yra pasakęs šv. Augustinas: “Žmogus suranda daug kelių ir takelių, bet dažnai jie yra dideli žingsniai šalia tikrojo kelio”. Kurgi yra tas tikrasis kelias? Ogi Kristus! Jis yra pasakęs: “Aš esu kelias, tiesa ir gyvenimas”. Iš tikrųjų nėra kito kelio į laimę, o tik Kristus. Kas nori ateiti pas Tėvą, būtinai turi eiti per Kristų. “Nė vienas negali pažinti Tėvo, jei Sūnus neapsireiškia”, sako Kristus. Tad, užuot ieškojus naujų kelių mūsų dienų problemoms išspręsti, reikia pasirinkti tikrąjį kelią — Kristų.

Kristus yra pasakęs: “Aš esu vynmedis, o jūs šakelės; kaip šaka negali gyventi be medžio, taip jūs negalite gyventi be manęs”. O kaip tą vienybę su Kristumi pasiekti? Pirmiausia turime pažinti jo mokslą. O jo mokslas surašytas Šv. Rašte. Skaitykime jį, skaitykime geras knygas, aiškinančias Dievo apreiškimą. Bet neužtenka tik pažinti Kristaus mokslą, reikia ir jo laikytis, reikia gyventi pagal Kristaus nurodymus. “Ne tas įeis į dangaus karalystę, kurs sako ‘Viešpatie, Viešpatie’, bet tas, kuris vykdo mano Tėvo valią”, sako Išganytojas. “Tikėjimas be darbų yra miręs”, perspėja šv. Jokūbas, Kristaus apaštalas.

Antras kelias į vienybę su Kristumi yra dalyvavimas Mišių aukoje ir priėmimas Višpaties Kūno bei Kraujo. “Kas valgo mano Kūną ir geria mano Kraują, tas pasilieka manyje, o aš jame... Be manęs jūs

Viešpats veiks taip, kad niekas negalės mūsų sulaikyti nuo dalyvavimo Mišiose kasdieną ir saugos, kad mūsų žemiškieji reikalai neslopintų dvasiškųjų.

nieko negalite padaryti” — sako Išganytojas. Tad svarbu kaip galima dažniau priimti šv. Komuniją. Ar ne keista, kad reikalas taip aiškus, o vis taip mažai žmonių per Mišias priima Švenčiausiąjį. (Taip, žinoma, yra Lietuvoje, bet išeivijoje paprastai beveik visi Mišių dalyviai priima Komuniją. Red.).

Šv. Teresė, mąstydamą apie Jėzaus meilę Švenč. Sakramente, kartą vidurnaktyje nubėgo į bažnyčią ir pradėjo skambinti varpais. Žmonės, manydami, kad mieste kilo gaisras, subėgo prie bažnyčios, klausdami: “Kur dega? Kur gaisras?” Šv. Teresė, atidariusi bažnyčios duris, kvietė subėgusius į bažnyčią, sakydama: “Jėzaus meilė dega altoriaus sakramente. Pagarbinkite Dievo Sūnų ir ryžkitės kuo dažniausiai priimti jį šv. Komunijoje”.

Jeigu žmonės degtų ta meilės ugnimi, kaip Kristus, ir stengtųsi vienas kitam būti duona, gyvybės vandeniu, išmoktų mylėti ir būti gailestingi, tada jie mokslo žiniomis ir išradimais neneštų sau ir kitiems pražūtis.

Buvęs jėzuitų generolas Tėvas Arrupe rašo, kokios jo gyvenime laikytos Mišios giliausiai įsirežė į jo atmintį ir širdį. Jis ilgą laiką misionieriaus Japonijoje. Ten jis buvo ir 1945 m. rugpjūčio 6 d., kai sprogo atominė bomba. Tada jis buvo neseniai įšventintas kunigu, gyveno Hirošimoje, jėzuitų namuose. Atominė bomba sugriovė visą Hirošimą, liko tik pelenai. Aštuoniasdešimt tūkstančių žmonių žuvo vienu akimirksniu. Jėzuitų namai, vieni iš nedaugelio mieste, išliko sveiki, nors ir smarkiai apgadinti. Jie buvo paversti ligonine. Buvo priglausta apie 200 sužeistųjų. Kitą rytą jis ėjo laikyti Mišių, o po Mišių turėjo eiti pas sužeistuosius ir laidoti mirusius.

Suprantama, aplinka nebuvo tinkama pamaldžiai laikyti Mišias. Koplyčia buvo apgriauta ir pilna sužeistųjų. Jie gulėjo ant grindų vienas šalia kito. Buvo matyti, kad jie daug kentėjo. T. Arrupe kiek galėdamas

susikaupė ir pradėjo Mišias. Ten buvo ir nekrikščionių, ir nekatalikų, kurie nesuprato, kas ten vyksta ant altoriaus, tačiau T. Arrupe niekada neužmiršo to įspūdžio, kurį patyrė pirmą kartą atsigręžęs į juos su pasveikinimu “Viešpats su jumis”. Jis stovėjo ir negalėjo pajudėti, jautėsi tarsi sukaustytas, matydamas šią žmogišką tragediją — žmogaus protas ir technikos pažanga buvo panaudoti tokiam baisiam žmonių naikinimui. Sužeistieji žiūrėjo į kunigą siaubo kupinomis akimis, apimti nevilties, bet jie tarytum jautė kažkokią paguodą, einančią iš altoriaus. Tai buvo nepaprasta scena. Dar kelios minutės, ir ant altoriaus buvo Tas, apie kurį Jonas Krikštytojas pasakė: “Jūsų tarpe stovi Tas, kurio jūs nepažįstate”. Dabar kunigas suvokė, kokioje vienvietėje gyvena pagony, kurie nepažįsta Kristaus. Čia buvo jų Gelbėtojas, kuris už juos atidavė savo gyvybę, bet jie to nežinojo. Kunigas buvo vienintelis, kuris tai žinojo, ir jo lūpose savaime gimė malda už tuos žiaurios ir negailestingus žmones, kurie numetė tą atominę bombą. Jis meldėsi: “Viešpatie, atleisk jiems, nes jie nežino, ką daro”. Jis meldėsi ir už tuos, kurie gulėjo prieš jį skausmų varstomi: “Viešpatie, duok jiems tikėjimą, kad jie matytų, duok jiems jėgų pakelti kentėjimus”. Pakėlęs Ostiją virš šių sužalotų, subjaurotų kūnų, meldėsi iš visos širdies: “Viešpatie, mano Dieve, pasigailėk šitos kaimenės be piemens, duok, kad jie tikėtų Tavimi. Atmink, kad jie turi Tave pažinti”. Tikrai malonės tekėjo iš šitos Ostijos ir iš šito altoriaus. Po šešių mėnesių, kai sužeistieji pagiję išėjo iš jėzuitų namų, paaiškėjo, kad iš 200 mirė tik du, kai kurie iš jų priėmė krikštą. Bet visi patyrė, kad krikščioniška artimo meilė užjaučia, paguodžia, teikia tikėjimo ir vilties, kad ji gali teikti ramybę net skausmuose, gali atleisti tiems, kurie skausmą suteikė.

Popiežius Jonas XXIII sako: “Savo santykiuose su žmonėmis, ar jie būtų katalikai

ŠAUKIMAS SUSIMĄSTYTI

KUN. VITAS KAKNEVIČIUS

Vėlyvas vakaras. Ligoninė. Vaikų skyrius. Lovytės, lovytės... Prie vienos lovytės norėtusi sustoti ilgiau. Vaikutis gal kokių metų. Akutės tokios tamsios, nuostabiai gražios, bet... jis jomis visiškai nieko nemato... Koks bus jo gyvenimas, kokia bus gyvenimo pabaiga? Kur tie visi vaikučiai, kurie gimė kartu, kurie būtų su juo žaidę, kurie būtų ėję kartu per gyvenimą?

Lyg kažkas šiandieną norėtų pasakyti: „Kokia didelė tavo nelaimė...“ Gal kas norėtųmėte su juo pasikeisti akutėmis? Bet tu tik sakai, kad tavo skausmas didžiausias pasaulyje, o keistis nenori...

Bet, Viešpatie, juk tu kiekvienam pagal jo skausmo dydį duodi ir atitinkamų malonių.

Štai parvykę iš Emauso mokiniai pasakoja savo išgyvenimus, o susirinkusieji jiems taip pat pasakė, kad Kristus tikrai yra prisikėlęs ir kad Jis pasirodė ne vien moterims, bet ir Petriui... Po to jie pasipasakojo apie Jėzaus pasirodymą jiems kelyje į Emaus. Jėzų jie atpažino tik tada, kai Jis laužė duoną.

Dažnai žmogus, turėdamas akis, regėdamas pasaulį, nebetiki Kristumi.

Jėzus nepasiliko pas mus, kad mums kasdienybę paverstų švente. Jis pasiliko pas

mus skausmo ženklu: kaip tas, kurį draugas išdavė, kuris mirties bijojo iki kruvino prakaito, kuris buvo nuplaktas, erškėčiais apvainikuotas, kaip politinis piktadarys nuteistas mirti, kuris po kryžiumi keletą kartų suklupo ir buvo nukryžiuotas, — bet liko nepalaužtas.

Jis pasiliko pas mus kasdienybės ženklu, būtent kasdieninės duonos pavidalu, — kad turėtume stiprybės nešti savo kasdieninį kryžių, nekapituliuoti, nežiūrint nuovargio, nežiūrint išdavystės ir persekiojimų; kad turėtume stiprybės po kiekvieno parpuolimo atsikelti ir vėl eiti tolyn. Jis nepasiliko pas mus, kad mūsų kasdienybę pakeistų į šventės dieną.

Bet kokios vertės turi krikščionybė šiandieniniams žmonėms, kokios vertės ji turi tau? Padėk valandėlei į šalį Bažnyčios istoriją, dvasiškią bei hierarchiją, 10 Dievo ir 5 Bažnyčios įsakymus, liturgiją bei ceremonijas.

Ir pamatysi, kad krikščionybė yra draugystė su pačiu Kristumi. Krikščionybė — tai yra tavo draugystė su Kristumi, tai yra Kristus, kuris tau ištisia savąją ranką. Bet ar jauti šalia savęs Kristų?

Lygiai taip apaštalams besikalbant ir besidalinant įspūdžiais apie Kristaus prisi-

ar stačiatikiai, dideli ar maži, aš visados žiūrėsiu, kad išliktų orumas ir gėris, kad visada jie išsineštų malonų įspūdį”.

Šv. Mišios yra puota. Puota visais laikais buvo ir yra draugystės išraiška. Dievas ruošia draugystės Puotą, į kurią kviečia mus, žmones, silpnus, nusidėjėlius, daug kartų jį įskaudinusius, daug kartų jo išsiginčiusius, daug kartų nebuvusius jo draugystei ištikimus. Bet Eucharistija yra maistas ne tik mūsų kūnui, bet ir sielai, mūsų

amžinajam gyvenimui. “Kas valgo mano Kūną ir geria mano Kraują, tas turės amžinąjį gyvenimą”. Kristus mus kviečia į šias vaišes, norėdamas su mumis pasidalinti savąja būtimi. “Kas valgo mano Kūną ir geria mano Kraują, tas pasilieka manyje ir aš jame”. Jo jėga, šventumas ir nemarumas, jo meilė taps mūsų dalia. Mes bendrausime su juo, jei padarysime jam erdvės savo gyvenime, savo širdyje. Per Kristų mes jungiamės su Dievu ir su žmonėmis.

kėlimą bei Jo pasirodymus, staiga tarp jų atsirado pats Mokytojas. Tai buvo pirmas Jo pasirodymas visiems apaštalams, susirinkusiems drauge. Čia trūko tik Tomo (Jn 20, 20-24). Pasirodęs Jėzus pasveikino mokinius žydams įprastine forma, palinkėdamas ramybės.

Viskas akivaizdu: apaštalai mato Kristų, gali paliesti Jį, su Juo kalbasi, valgo, bet vis tiek abejoja, netiki.

O kaip atrodo tau, kuris esi visada iš esmės vienišas, net jeigu giminių ar draugų apsuptas. Kuris visada esi nuliūdęs, neteisingai persekiojamas ir bejėgiškai apsisivylęs.

Tad šiandien pradėk savo laikraščio skaitymą ne mirčių bei karų pranešimais. Pakilk virš vėžio bei širdies ligų statistikos, nekvaršink sau galvos dėl aplinkraščių, ataskaitų ir balansų. Taipogi nesuklupk dėl sunkių pareigų, funkcijų ir slegiančių užsiėmimų. Nedejuok, esą negali tikėti žmogišku garbingumu bei gerumu. Nesakyk, jog tavo gyvenimas jau yra už tavęs ir nieko negali iš jo laukti. Tik pakelk galvą ir pajusi pavarario vėsą savo veide, pamatysi, kiek šviesos yra aplinkui tave, ir tu pažinsi Kristų. Tikėk tuo, kad tai, kas tavęs laukia, yra daug turtingiau, negu tu pats įsivaizduoji.

Mūsų protas inertiškas: greitai patiki, o paskui nenoriai atsisako savo įsitikinimų. Mes linkę netikėti ir nepasitikėti. Kitų žodžiais, darbuose poelgiuose dažniausiai ieškome neigiamos potekstės. Savo sprendimais nepakylam aukščiau savęs: savojo menkumo, savo tobulybės. Į viską kiekvienas žiūrimas pro savo dorovinę prizmę.

Staigus Jėzaus atsiradimas, esant durims užrakintoms (Jn 20,19), apaštalus sujaudino ir išgąsdino iki nustebimo. Pradžioje jie galvojo, jog tai šmėkla, tačiau Jėzus sumišusius apaštalus ramina, bet drauge ir peikia dėl stokos tikėjimo. Juk jie buvo iš anksto įspėti, jog Jis turėsias kentėti, bet prisikelsias. Juk jau pakartotinai Jėzus pasirodo, o jie vis dvejoja.

Jėzus rodo apaštalams savo vinimis per-

durtas rankas, kviečia prisiliesti, kad pagaliau įsitikintų, jog tai Jis, nukryžiuotas, miręs, bet prisikėlęs ir gyvas. Apaštalai džiaugiasi Jėzaus pasirodymu, bet jų džiaugsmas buvo toks didelis, jog jie jautėsi lyg būtų apsvaigę ir buvo visiškai pasimetę: nežinojo nei ką galvoti, nei ką sakyti. Todėl Jėzus, norėdamas galutinai įtikinti pasimetusius mokinius, jog tai jis, prašo, kad duotų jam ko nors valgyti. Mokiniai padavė Jėzui gabalą žuvies, ir Jis valgė jų akivaizdoje. Tai juos galutinai įtikino, jog Jėzus yra prisikėlęs, kad tai ne šmėkla, bet Mokytojas.

Bet kaip įtikinti šiandieninį žmogų? Neskaisčiam, nuodėmingam žmogui visur vaidenasi nuodėmės. Dorovingas žmogus visame kame randa gėrio, tobulumo. Jeigu pasaulyje įžiūrime vien blogį, tamsą, tai rodo, kad mūsų dvasioje dominuoja tamsiosios jėgos.

Abejonės motyvu būna ir atsargumas. Patyrę nuoskaudų, skriaudų, išdavysčių, daromės apdairūs, todėl neskubame tikėti, delsiame atsiverti. Kristaus mokiniai matė ant kryžiaus kybantį Išganytoją ir matė kapo rūsyje kartu su Juo palaidotus savo ateities planus, lūkesčius, viltis. "O mes tikėjomės, kad Jis atpirksias Izraelį" (Lk 24,21). Jie jaučiasi apvilti. Jie neteko savo gyvenimo atramos, todėl, matydami pasirodžiusį Jėzų, netiki. Be galo sunku išjudinti jų protus, nors širdis jau džiaugiasi.

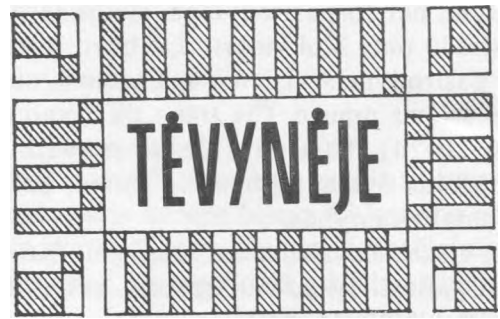
Labai dažnai susidūręs su blogiu ir nuo jo nukentėjęs, žmogus užsisklendžia savyje, "užrakina savo širdį" ir įtariai žiūri į kiekvieną prisiartinantį tiek su blogiu, tiek su gėriu. Po dvikovos su blogiu žmogui nebeužtenka meilės, kad galėtų viskuo patikėti, būti visiems atviras, nuoširdus. O juk tik gėris, meilė nugali blogį!

Kai artėja gyvenimo vakaras, visada būna skaudu, kad jau daug mūsų gyvenimo metų praėjo, kad mes nemokame prasmingai leisti greit prabėgančių dienų. Nemokame branginti dabarties akimirkų. Pasimelskime,

kad Dievas suteiktų mums malonę išmokti džiaugtis gyvenimu. Visada džiaugtis. Nesvarbu, kiek būtų metų, kiek patyrimo sukaupe, kiek rūpesčių ir sielvartų pakėlė. Pasimelskime, kad mums atsivertų akys, kol dar nevėlu. Jeigu turėtume apščiai meilės ir tikėjimo gėriu, mes nesusvyruotume dėl patirto blogio, nebijotume pasirodyti “Dievo kvailučiais”. Nors ir apgauti, pažeminti, išjuokti, toliau be rezervų skleistume gėrį, skubėtume pas liūdinčius su vilties žinia: “Viešpats tikrai prisikėlė!”

Tad, ateik, Viešpatie, pas mus, kurie liūdnam keliaujame per gyvenimą. Ateik prie mūsų, kaip tada, prie savo mokinių, keliaujančių į Emausą. Suteik galimybę, kad mums atsivertų akys, kol dar nevėlu. Pašauk mus prie susimąstymo.

Evangelistas sutrauktai paduoda Jėzaus paskutinius pamokymus, kuriuos Jis davė ne tik šia proga, bei įvairių pasirodymų metu 40 dienų eigoje, t.y. nuo prisikėlimo iki įžengimo į dangų (Apd 1,3). Visų pirma Jėzus pabrėžia, kad Jis turėjo kentėti, mirti ir prisikelti, kaip viešame gyvenime buvo įspėjęs, kadangi tai buvo pranašų išpranašauta ir Rašte parašyta, pradedant nuo Mozės, einant per pranašus ir baigiant psalmėmis. Anksčiau nei Rašto žinovai, nei apaštalai nesuprato pranašysčių apie Mesiją. Dabar, visa išsipildžius, jie gali ir turi suprasti, kas Sename Testamente parašyta apie Kristų. Jėzus nurodo, jog Mesijas atneš išganyką, dvasinį, ne politinį, ir jį atneš per atgailą ne tik Izraeliui, bet visoms tautoms. Evangelija turės būti pradėta skelbti nuo Jeruzalės, bet turės apimti visas tautas (Pr 3,15; 12,3; 49,10; Ps 21,28; Iz 11,10; 42,6; 53,2; Zak 12,10). Viso šito liudininkais turės būti apaštalai. Jie privalės eiti į visą pasaulį ir skelbti, kad Kristus yra Mesijas, Dievo siųstasis Išganytojas, kad savo kančia ir mirtimi bei prisikėlimu visiems pelnės išganykai reikalingas malones. Tad pašauk ir mus, Kristau, į apaštalų eiles, pašauk mus į susimąstymą.

Paruošė GEDIMINAS VAKARIS

VILNIUJE RUOŠIAMASI ĮKURTI KATALIKIŠKĄ LIGONINĘ

Organizacinio komiteto pirmininkas, Vilniaus tremtinių bendrijos koordinadorius Ričardas Saulius Žukauskas pasakoja, kad ligoninės pagrindas — krikščioniškas personalas. Slauga bus patikėta vienuolėms. Ligoninė turės savo kunigą — Joną Kastytį Matulionį. Čia bus nukreipti gydytis socialiai mažiausiai aprūpinti gyventojai, nepaisant jų tikėjimo ir tautybės. Kiek išgalės, stengsis padėti tremtiniais, rezistencijos kariams, kurių daug guli Vilniaus ligoninėse labai apverktinomis sąlygomis. Jie kovojo už Lietuvos nepriklausomybę su ginklu rankose, o dabar niekam nereikalingi. Lietuvoje dar 40 tūkstančių nereabilituotų žmonių, kurie gauna juokingai mažas pensijas. Jie yra vieniši, dažnai neturi butų, apleisti ir užmiršti. Todėl šios ligoninės steigimo būtinybė akivaizdi: čia ras prieglobstį, šilumą, gerumą rezistentai ir tremtiniai. Tikimasi, kad katalikiška ligoninė Lietuvoje patrauks pasaulio lietuvių dėmesį ir sulauks labdaringos paramos. Šiai ligoninei remti komitetas bus įkurtas JAV.

Busimosios ligoninės neurologinio skyriaus vedėja, gydytoja Laima Rožė Satkūnaitė sako, kad ligoninė bus skirta ne vien kūnui, bet ir dvasiai stiprinti. Bus stengiamasi padėti ligoniams įgyti dvasinę pusiausvyrą, ramybę. Ligoniai, glaudžiai, žmogiškai bendraudami su slaugėmis vienuolėmis, kunigu, katalikiškų nuostatų gydytojais, ras paguodos ir vilties.

Katalikiškos ligoninės rėmėjai — Sveikatos apsaugos ministro pavaduotojas A. Blažys,

Lietuvos gydytojų sąjungos viceprezidentas gydytojas E. Laurinaitis, Leipcigo šv. Elžbietos ligoninės gydytojas Juozas Santanchis, Čikagos gydytojas okulistas Linas Sidrys, AT pirmininko pavaduotojas Kazimieras Motieka, buvęs Vorkutos politinių kalinių ligoninės vyr. gydytojas Kazys Paltanavičius ir kiti.

Katalikiškoji ligoninė pirmiesiems savo ligoniams atvers duris 1991 metų kovo mėnesį. (Respublika)

KŪČIŲ VAKARĄ UŽ SPYGLIUOTOS TVOROS

Mano jaunų dienų gimnazijos draugas Edmundas Stankevičius ir jo žmona Onutė “Respublikoje” pasakojo apie savo išgyvenimus kalėjime ir tremtyje per Kūčias ir Kalėdas. Jie sako, kad Kūčių ir Kalėdų visada laukdavo, nors gerai žinojo, kad tomis dienomis niekas nepasikeis kalinio gyvenime ir nepašviesės, tačiau kai kas pasikeisdavo. Stiprėdavo laukimo džiaugsmas, galvodavo apie tą valandą, kai prižiūrėtojai, patikrinę kalinius, užrakinės barakų duris. Tuomet visi lietuviai susirinkdavo būrelin, tyliai pasimelsdavo, tyliai pagiedodavo giesmes. Prisimindavo namiškius ir pažįstamus Lietuvoje. Kas kokią kąsnį turėdavo, sudėdavo į bendrą krūvelę and gultų...

Neretai Kūčios, Kalėdos būdavo paprastą savaitės dieną. Išvarydavo į darbą. Ateidavo miškan, o čia dar tamsoka, dirbti neįmanoma. Būdavo, susikuria laužą ir prie jo susėda. Susėdę melsdavosi, kol prašvisdavo, giedodavo Kalėdų giesmes. Sargybiniai netrukdydavo. Tai buvo bendrame lageryje — Karelijoje. Vėliau visą lietuvių moterų brigadą perkėlė į Intos politinių kalinių lagerį, kuriame režimas buvo žymiai griežtesnis. Čia Kalėdų rytą keldavosi anksčiau, kol nepradėtas kalinių patikrinimas, kol dar nevaro į darbą, susėdavo sukalbėti maldą.

Po Stalino mirties barakų jau neberakinavo, galėjo laisviau tarpusavyje bendrauti. Dainuodavo ir giedodavo jau nebepusbalsiu. Nereikėjo baimintis, kad išgirs. Kaliniai iš kažkur gaudavo net kalėdinių plotkelių. Gal kas siuntinio iš Lietuvos sulaukdavo, gal lageryje kalėję kunigai kažkokiu būdu parūpindavo. Atsilauždavo kiekvienas po mažytį gabalėlį.

Kartais iš Lietuvos atsiųsdavo kūčiukų. Grįžusios iš darbo ruošdavo savo Kūčių vakarienę, aišku, labai vargingą, tačiau tokią atmintiną. Būdavo ir džiu, ir gaudu, pradėjus pasakoti atsiminimus. Žiūrėk, nebeišlaiko viena, akis nusišluosto, susigraudina ir kitos. Buvo sunku tikėti, kad vėl pamatysime Lietuvą. Onutė tikėjo, nors Lukiškių kalėjime pasakė, kad nuveš ten, kur gyventi negalėsite, bet ir numirti neeis.

Edmundas ir Onutė tiki ateitimi. Abu dzūkai. Jų lūpose nuoširdi šypsena. Ant Edmundo stalo eilėraščių knyga, kuri jam labai brangi. Tai pernai išspausdinta buvusių Intos lagerio kalinių, o vėliau tremtinių poezijos antologija “Benamiai”. Edmundas pažinojo visus šių eilėraščių autorius. Kartu lageryje ir tremtyje buvo, kartu ir pats kūrė, slapta perrašinėjo likimo draugų kūrybą. Antologiją pats sudarė — 19 autorių, 117 eilėraščių.

LIETUVOS PAUKŠČIAI PRIE ŽUVINTO EŽERO

Šį rudenį paukščiai skrajūnai išlėkė savo laiku. Gal ilgiau negu paprastai Žuvinte gyvena urvinės kregždės, pilkosios gervės, baltieji gandrai. Po jų staigaus ir netikėto išnykimo orai atvėso, pradėjo kandžiotis pirmosios šalnos. Atkakliai, į didžiausius būrius susimetę, paežerėse stovyklavo varnėnai. Tik gruodžio pradžioje jie paliko savo mėgstamiausias nakvynės vietas ties Bambena, ties Grebelės pievomis.

Pastaraisiais metais rudenį į Žuvintą, į savo ramybės uostą, sulekia neregėtai daug laukinių žąsų. Būna dienų, kai jų suskaičiuojama 20-30 tūkstančių. Žąsys skrenda plačia juosta per visą Lietuvą. Gausiau renkasi prie Žuvinto ir čia ilgiau užtrunka. Aplinkui platus laukai, ganyklos, neužsnigti želmenys — maisto per akis, o ežere saugus, ramus poilsis. Ne visada išvysite tokį širdžiai mielą vaizdą: juk kalendorinis gruodis žengia, o aplinkui debesys laukinių žąsų suka, toli aidi jų balsai.

Jau tiesiog įprasta Lietuvos vandenyse stebėti gulbes, antis, laukius, kirus ne tik vėly rudenį, bet ir žiemą. Šiomet gruodis neryžtingas, todėl Žuvinte daug properšų, atvirų vandens plotų. Tarp gyvybės ir šalto gruodo vyksta atkakli kova. Kuo šaltukas stipresnis, kuo labiau spaudžia, tuo paukščiai smarkiau priešinasi. Suskrenda visi krūvon, užima akivarą ir nebeuž-

leidžia jo. Graudu žiūrėti, kaip gulbės sparnas prie sparno grūdasi siauroje eketėje, vargsta per dienų dienas ir nė už ką nebenori išskristi. Mums liūdna ir gaila, o paukščiai smagūs, judrūs, tik sukasi, tik iriasi sparnais. Kai Žuvintą ir kitus seklesnius, mažesnius ežerus ledas sutramdo, užgesina bangas, vandens paukščiai susirenka į paskutinį atramos bei paguodos punktą — Dusią. Šis didžiulis ežeras, dar vadinamas Dzūkijos jūra, jiems tikra palaima, nes net šalčiausiomis žiemomis iki Kalėdų retai užšąla.

Labai jau neįprasta dabar matyti tiek daug ir įvairių paukščių. Mūsiškių gulbių nebylių šimtiniai pulkai, daugybė šiaurinių ančių. Tik čėža, tik švilpia sparnais cyplys, dančiasnapiai, klykuolės, kuoduotos antys. Dusios pakraščiai lyg juoda marška nukloti. O kaip gražiai trimituoja gulbės giesmininkės. Kas bus, jeigu ir Dusia užšals? Niekio baisaus neatsitiks. Yra Lietuvoje “šiltų” vandenų, juose ir susiburs atkaklieji paukščiai: Kauno mariose, Šventojoje, Nemune, Neryje, Šešupėje, Elektrėnų vandens saugykloje.

Prieš 35 metus Lietuvoje sėkmingai žiemojo pirmoji gulbė, tas įvykis gamtininkams atrodė tikra sencacija. Pernai žiemą praleido daugiau kaip tūkstantis gulbių, 38 tūkstančiai didžiųjų ančių ir dar daugybė kitokių vandens paukščių. Dabar jau įprastas reiškiny. (Respublika)

ŽEMAIČIŲ ŽEMĖS RŪPINTOJĖLIAI

Gediminas Pilaitis “Tiesoje” rašo, kad Žemaitija nuo seno garsėjo kryžiais ir koplytstulpiais. Gyvendavo ten Nukryžiuotieji ir Marijos Sopulingosios, Nazariečiai, Florijonai ir Jonai Nepomukai — šventieji, saugoję žmones nuo karų, marų, pikto žvilgsnio. Nagingi dievdirbiai juos išdroždavo taip, kad skulptūrėlėse dažnas atpažindavo giminę arba kaimyną.

Stalino laikais žemaičių rūpintojėliai buvo pradėti naikinti “buldozerinių ateistų”. Vėliau kai kam dingtelėjo per stebuklą išlikusius “dievukus” paskelbti “valstybės saugomais paminklais”. Niekas ir niekada, tiesą pasakius, jų nesaugojo. Unikaliuos lietuvių tautodailės šedevrai urmu plaukė į kolekcionierių palėpes, snobų apartamentus, keliavo į užsienį. Dievdirbiai virto “liaudies meistras” ir pradėjo drožti velnius...

Visa tai savo akimis regėjo ilgametis Eltos fotokorespondentas Žemaitijoje Bernardas Aleknavičius. Jo objektyvas dar spėjo užfiksuoti garsiąsias Beržoro stacijas, Salantų, Medvėgalio, Platelių kryžius ir koplytstulpius. Per įvairias įamžinęs privalomą “darbo pirmūną”, fotografas nepraleisdavo progos pabendrauti su mąsliais medžio drožėjais, linksmuoliais muzikantais ir pasakoriais, kurių Žemaitijoje niekad netrūkdavo. Kai kuriuos fotografuodavo slapčia, kad neįklampintų į bėdą žmogaus ir savęs. Laikraščiai nuotraukų su “etnografiniu kvapeliu” nespausdindavo.

Dabar laikai kitokie. Kryžiai dygsta, kaip grybai po lietaus. Kai kuriuos kažkas nuverčia, bet jie vėl pakyla. Grįžta į mūsų gyvenimą ir sunaikinti žemaičių rūpintojėliai.

B. Aleknavičiaus etnografinių nuotraukų albumą — “Žemaičių žemės rūpintojėliai” ruošiasi išleisti “Minties” leidykla.

PRISIMINTAS HENRIKAS NAGYS

Žemininkai — taip vadinti saviti poetai V. Mačernis, A. Nyka-Niliūnas, K. Bradūnas, J. Kėkštas, H. Nagys — sujungti vienos XX a. poezijos srovės. Vieno jų — Henriko Nagio 70-mečio progai parodą ir kūrybos vakarą surengė Panevėžio Gabrielės Petkevičaitės-Bitės biblioteka.

Parodoje eksponuojami straipsniai apie poetą ir jo paties kūriniai — poezijos pluoštai, vertimai, knygos, nuotraukos, jo sesers poetės Liūnės Sutemos (Zinaidos Nagytės-Katiliškienės), panevėžiečio gydytojo A. Milašausko atvežtos iš Kanados. Parodos skyrelius palydi poeto posmų eilutės. “Gėrėm tą patį užsimiršimo vandenį, vyną ir tulžį vienos paaukotos kartos...” — bene tiksliausiai pats poetas Henrikas Nagys įvardija savo literatūrinės kartos tragišką dalį. (Tiesa)

ŽEMAIČIAI VEIKIA

Lietuvos atgimimas pažadino ir žemaičių dvasią. Pastebimai padaugėjo žemaičių susibūrimų. Sujudo, sukruto mažeikiškiai, akmeniškiai, plungiškiai. Palangoje žemaitybę budina etnografinis ansamblis. Veikia Šiaulių žemaičiai ir net Dzūkijoje, Alytuje — žemaičiai panoro burtis krūvon.

Susibūrė ir Kauno žemaičiai. Labai aktyvus

Kuo kliautis ?

Kun, Jonas

Meilės numatytus planus ir tikslus, kaip tai nors nesąmoningai daro visi kiti gyvūnai ir gyvulėliai. Jie tikisi būti laimingi vien tik tenkindami savo biologinius įgeidžius ir potraukius. Nepagalvoja, jog tie įgeidžiai ir polinkiai yra nepatvarūs ir savanaudiški. Jais remiama šeimyninio gyvenimo laimė nepatvari. Visi gudravimai, pastangos išlaikyti karštą, “laimę teikiančią” savanaudiškų aistrų ugnį baigiasi nusibodimu, nusivylimu, ir imasi laimės ieškoti nebe savo santuokoje, nebe savo šeimoje. Jie, atrodo, nepagalvoja, jog laimė yra ne randama, tartum paparčio žiedas, o turi būti nuolat kuriama. Ir kuriama ne be kaip papuolė, bet prisi- laikant Kūrėjo duotų taisyklių.

Jau Senojo Įstatymo knygoose surašyti tie Dievo patarimai. Siracido knygoje skaitome: “Vaikams Dievas liepė godot, t.y. gerbt tėvą ir motinos nuomonę. Kas tėvą godoja, tas sau nuodėmės dido. Kas motiną gerbia, tas lobį sau krauna. Kas tėvą godoja, — tas vaikais savo džiaugsis, kada besimelstų, jis bus išklausytas. Kas tėvą godoja, — gyvens ilgą amžių. Kas motiną gerbia, — tas Dievą pagerbia”. Štai kaip stipriai pabrėžiama, jog šeimos laimei būtinai reikalinga pagarba viens kitam. Bet kodėl? Už ką gerbti?

Gerbtinas tēvas todēl, kad jis yra paties Dievo-Kūrējo artimiausias bendradarbis, igalioti-

Telšių skyrius. Sutelktomis jėgomis statoma Rai-
nių koplyčia — žemaičių kankinių vieta.
Telšiškiai pasišovė atkurti Šėmų dvarą, kuriame
kelerius metus gyveno rašytoja Žemaitė. Tinka-
mai bus sutvarkytas ir prižiūrimas Šatrijos kalnas.

Varniuose įvyko mokslinė konferencija „Žemaičių praeitis“. Ta proga atstatytas Motiejaus Valančiaus paminklas. Klaipėdoje veikia žemaičių klubas — „Žemaičių alkierius“, jis telkia miesto žemaičius, kurių čia gausu kaip niekur kitur. Plataus atgarsio susilaukė šiame pajūrio mieste organizuota Pasaulio žemaičių dailės paroda.

Žemaičius remia ir užsienyje gyvenantys

tautiečiai. Rašytojas Eduardas Cinzas iš Belgijos dovanuoja 36 lietuviškos enciklopedijos tomus. Čikagietis Bagdonas atsiuntė žemaičių tarme parašytų knygų. Žemaičių veiklai įvairių pasaulio kraštų žemaičiai aukoja pinigus. (Lietuvos rytas)

PAMINKLAS DARIUI IR GIRÈNUI

nis. Sukūręs pirmuosius mūsų tėvus, tolimesnį žmonijos priauglį Jis pavedė vyrui-tėvui. Jis gamina ir sėja žmogiškosios gyvybės sėklą, ir niekas kitas. Todėl, kaip brangintina žmogiškoji gyvybė, taip brangintinas ir jos šaltinis. Kai Kūrėjas-Dievas šitaip pagerbė vyrą, patikėdamas jam savąją tėvo galią, tai kaip neturėtų vaikai gerbti tą, kurį Dievas pagerbė?

Ne tik vaikai, bet ir žmona-motina turi gerbti savo vyrą, kaip jos vaikų sėklos sėjėją. Ir geriausia motina, kurios vaidmens kuriant šeimos laimę niekad negalima pervertinti, vis tiek ji yra tikrai dirva, geriausia dirva žmogiškosios gyvybės sėklai priimti, jai išdaiginti, išugdyti geriausiais savo kūno syvais ir pakelti visą augančiojo žmogaus išnešiojimo bei gimdymo naštą ir skausmą, todėl ji yra verta ne mažesnės pagarbos už tėvą. Todėl skaitome Šv. Rašte: “Kas motiną gerbia — tas Dievą pagerbia”. O jei dar prisimintume, jog Dievas į motiną sudėjo savo jautrumą, švelnumą, rūpestingumą, pasiaukojimą net iki mirties ir meilę, kaip tada galėtų vaikai ir vyrai — vaikų tėvas, nebūti jai dėkingi ir jos nemylėti? Kur tokia pagarba ir meilė tėvui bei motinai glūdi šeimoje, ten klesti ir laimė. Be pagarbos nėra laimės.

Pagarba tėvui neužmirština ir tuo atveju, jeigu “kartais tėvo protas silpnėti pradėtų. Tu jo nepalik, nepaniekink, kol gyvas. Užuojaautos tėvui neleista užmiršti. Ji bus užskaityta už tavo kaltybes”. Čia turėtina mintyje ne tik retesnius atvejus, kai liga susilpnina ar suparaližuoja protą, bet ir tuos, kai, per daug vartojant alkoholį, tėvas pareina girtas ir visokias nesąmones šneka ar išdarinėja. Ir tokiais atvejais nevalia niekinti, neapkęsti, plūsti, o reikiamai tik apgailestauti, kiek įmanoma raminti iki išsi-pagirios. Taip elgtis su apsvaigusio proto tėvu reikia ne tik vaikams, bet ir motinai-žmonai. Vaikams labai svarbus yra jos pavyzdys! Ypač tokioms aplinkybėms susiklosčius, labai reikalinga daug maldos ir yra be galo brangios progos lavintis kantrybėje (kantrybė stiprėja ramiai pakenčiant!). Tokia pagarba tėvui yra vienintelė vieta pasaulyje, kur jis dar pajus atlaidžios, švelnios meilės suraminimą ir viltį bei ryžtą kovoti ir įveikti savo silpnybę. Todėl “užuojaautos tėvui” neleista užmiršti. Kas šitaip pagerbia savo tėvą, tas “vaikais savo džiaugsis, kada besimelstų, jis bus išklausytas” ir “gyvens ilgą amžių”. Tai Dievo pažadas, įrašytas Šv. Rašte.

Tai skaitydamas, gali kas pagalvoti (ypač ne-

laimingos žmonos), jog taip gerbti ir elgtis su tokiu vyru-tėvu neįmanoma ir neprotinga. Taip sutinku. Bet tik tuomet, kai netikim, jog Dievas yra meilė. Kad jis myli kiekvieną žmogų tokį, koks jis yra, o ypač nusidėjėlius ar kokių silpnybių apsėstus. Tada grynai natūralioji “žmogiškoji išmintis” diktuočiau kuo greičiau tokiu nusikratyti. Bet kas yra persiėmęs tiesa, jog Dievo Sūnus J. Kristus kentėjo ir mirė už nusidėjėlius, norėdamas išgelbėti juos iš amžinos nelaimės — pragaro, ir mels jėgų tokiam vargui pakelti, tas tikrai gaus Jo paramos. Ar nereiktų dažnai pagalvoti: “Jei aš, žmona, to tėvo vaikų motina, jei mes, vaikai, jį apleisime, paniekinsime, juo nusikratysim, ir jis šitaip mirs, neradęs savo gyvenime reikalingos pagalbos iš savo artimiausiųjų, tai kas kitas tą pagalbą jam suteiks? Jeigu man nors tiek pasisektų padaryti, kad tėvas (ar motina) bent nenumirtų girtas, tai būtų didelis mano gyvenimo laimėjimas. Taip galvoja ir elgiasi tie, kurie šventai tiki, jog Dievo apvaizda gali būt pašaukusi juos padėti blogybę nugalėti gerumu. Todėl norom nenorom ten pasirinkti: ar laikytis “žmonių išminties”, ar Dievo “paikybės”, kuri yra išmintingesnė už gudriausių žmonių išmintis.

Be abejo, gali būti atvejų, jog tėvas (ar motina) yra tiek išprotėjęs, kad jo paties labui reikia pavesti jį kuriai nors įstaigai ar sanatorijai gydyti ar globoti, kadangi namie, nors su geriausiais noriais, neįmanoma jam padėti. Tai nebus nusikalstama Dievo įsakymui godoti savo tėvą, jo nepaniekinti protui susilpnėjus. Tokiu atveju nebus nusikratymas tėvu, o bus teikiama vienintelė jam reikalinga pagalba. O tai ir yra meilė.

Nenagrinėju čia plačiau motinų problemos, jeigu ir jos atsiduria panašioje būklėje, kaip ką tik aprašytas tėvas. Ir joms taikytinas tas pats Dievo įsakymas. Ta proga naudinga prisiminti apaštalo Pauliaus patarimas kolosiečiams krikščionims: “Jūs, Dievo išrinktieji, šventieji ir numylėtiniai, apsivilkite nuoširdžiu gailestingumu, gerumu, nuolankumu, ramumu ir kantrumu. Būkite vieni kitiems pakantūs ir atleiskite vieni kitiems, jei kas vienas prieš kitą turite skundą. Kaip Viešpats jums atleido, taip ir jūs atleiskite. Viršum viso šito tebūna meilė, kuri yra tobulumo raištis. Jūsų širdyse teviešpatauja Kristaus ramybė, į kurią esate pašaukti viename kūne. Būkite dėkingi” (Kol 3,21-22).

Pauliui apaštalui visi krikščionys (jei tik nėra pasinėję mirtinoje nuodėmėje) yra “Dievo išrinkti

Prof. M. Roemeris, paklaustas, kuo skiriasi fašizmas, nacizmas ir bolševizmas, atsakydavo:

Štai tu turi keturias karves. Iš tavęs vieną atima ir atsiprašo. Tai fašizmas. Tu turi tris karves. Iš tavęs atima dvi ir neatsiprašo. Tai nacizmas. Tu turi vieną karvę. Iš tavęs ją atima ir dar apšaukia liaudies priešu. Tai bolševizmas.

* * *

— Kaip tau, Algiuk, patinka ši tavo naujoji sesutė, kurią vakar atnešė gandas?

— Nelabai. Verčiau reikėjo pasilikti gandrą.

* * *

Mokytoja, ruošdama vaikus pirmosios išpažinties, klausia Petriuką:

šventieji ir numylėtiniai”. O, kad tai atsimintų ir tėvai, ir vaikai esą panašiai “Dievo išrinktieji ir numylėtiniai”, tai būtų lengviau kits kitą gerbti ir mylėti ir pakęsti pasitaikančius nemalonumus bei nusivylimus. Tada nebūtų tušti Jėzaus žodžiai: “Ką padarėte vienam mano mažiausią brolių, tai man padarėte”. Gerbdami kits kitą, pagerbiame Kristų, pagerbiame patį Dievą. O kad būtų lengviau tai atsiminti ir stengtis gyventi pagal Jo patarimus, tai Paulius dar prideda štai kokį patarimą: “Kristaus žodis tegyvuoja jumyse vaisingai. Mokykite ir raginkite vieni kitus visokeriopa išmintimi. Su dėkinga širdimi giedokite Dievui psalmes, himnus ir dvasines giesmes” (ten pat). Tai nedarant, kada ir iš ko vaikai išmoks gerbti savo tėvus? Dažnai puikybė neleidžia priimti perspėjimų, pamokymų, gerų patarimų. Todėl Paulius ir pataria viens kitą pamokyti, paraginti, perspėti, ir už tai nėr ko pykti. Reiktų būt dė-

— Ką mes turime daryti, kad Dievulis atleistų nuodėmes?

— Turime nusidėti, — atsako Petriukas.

* * *

Kirpėjas savo klientui:

— Jums pudros galima?

— Ar ji įeina į skutimosi kainą?

— Taip.

— Tai būkite malonus, suvyniokite tą pudrą, — parnešiu savo žmonai.

* * *

Vyras ilgai sirgo, bet žmona vis jo neužjautė. Savo testamente jis liepė ant jo paminklo užrašyti: “O dabar, mieloji, ar jau tiki, kad aš rimtai sirgau?”

* * *

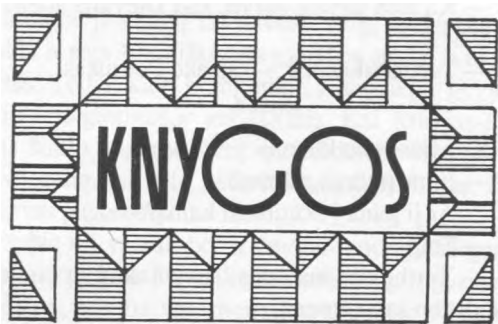
Sakoma, kad suvalkiečiai labai taupūs. Apie vieną iš jų pasakojama, kad sirgo jo žmona. Jis pripirko jai visokių vaistų, bet žmona vis tiek tuoj mirė. Po kiek laiko jis pradėjo ieškoti naujos žmonos, bet būtinai norėjo gauti tokią, kuri sirgtų ta pačia liga, kaip jo mirusi pirmoji žmona. Viensiemis tai buvo labai keista, nesuprantama, ir vienas jį paklausė:

— Dėl ko tu nori ta liga sergančios žmonos?

Suvalkietis atsakė:

— Juk šitiek vaistų pripirkau, tiek daug jie kainavo, nejaugi dabar juos išmesiu...

kingiems už krikščioniškus gerus patarimus. Yra Amerikoje katalikiškų šeimų, kurios ar kas savaitę, ar nors kartą kas mėnesį susėda aplink stalą ar prie židinio, ir kiekvienas šeimos narys, net ir jauniausi vaikai, gali pasakyti, kas jiems patiko, kas nepatiko, kas atrodo gera, kas negera jų šeimos gyvenime. Ir toliau siūlo, kaip negerumus šalinti, kad būtų visi laimingesni. Tėvai nepyksta, jei ir jauni vaikai pasako, jog tėvelis ar mama, jų nuomone, ką nors negerai daro. O supratusieji, jog tikrai ką nors negerai darė ar šeimos taikai kenkė, ar neprisidėjo prie namų jaukumo ir džiaugsmo, o buvo savimylės — atsiprašo, ir visi ryžtasi ateinančią savaitę ar mėnesį geriau stengtis, kad jų namai būtų tikresnės Dievo šventovės. Taip, ačiū Dievui, yra šitaip gyvenančių šeimų, kuriose Dievo “paikybė” yra branginama kaip didesnė išmintis už moderniojo pasaulio “išminčių gudriausius samprotavimus”.

Naujas Katalikų Mokslo Akademijos Suvažiavimo darbų tomas

K.J. Ambrasas, S.J.

Kaip jau liudija pats pavadinimas, vėlei pasirodė XIII—asis Lietuvių Katalikų Mokslo Akademijos darbų tomas, kurio, anot šio tomo redaktoriaus prof. Antano Liuimos žodžių, du pranešimai skirti krikščionybės įvedimo šešių šimtų metų sukakčiai, — kiti įvairiems kitiems klausimams. Šiame 612 puslapių turinčiame storame, tiek savo kuklia, santūria išvaizda, tiek ir savo plačios apimties turiniu pasižyminčiame tikrai kruopščiai ir rūpestingai parengtame tome matome daugel įdomių autorių ir dar įdomesnių straipsnių. Įžanginėje dalyje mons. dr. V. Kazlauskio “Žmogaus teisių pagrindai”, dr. J. Girniaus “Stasys Šalkauskis istorinėje perspektyvoje”, prof. dr. P. Rabikausko “Lietuvos krikšto aplinkybės”. Toliau spausdinami net vienuolikoje sekcijų padaryti pranešimai. Iš teologinės įsidėmėtinas prof. dr. A. Liuimos pranešimas “Šv. Pranciškaus Saleziečio optimistinės pasaulėžiūros teologinis pagrindas”, filosofijos sekcijos — prof. dr. J. Zarankos “Pikto problema pagal Platoną” ir dr. V. Vyčino “Aisčių mitinės buities prasmė”. Istoriniu požiūriu vertingos medžiagos pateikia dr. Rasa Mažeikaitė “Lietuvos Didžiojo Kuni-gaikščio Algirdo laikysena krikščionybės atžvilgiu” ir iš Varšuvos atvažiavusio dr. Broniaus Makauskio tema “Lietuvių mokyklos Vilniuje 1920—1939 metais”. Tai iš tikrųjų vertos dėmesio studijos. Šįkart Alė Rūta-E.V.

Arbienė mus supažindina su “Pažintine erdve novelės žanre”. Ji nagrinėja K. Barėno “Dvidešimt viena Veronika” ir VI. Dautarto novelę “Senajo gluosnio pasaka”, o prof. dr. E. Tumienė narplioja pranašystės problemą Aleksandro Bloko poemoje “Dvylika” ir Bernardo Brazdžionio ankstyvoje poezijoje. Iš kalbinių darbų — prof. dr. A. Klimo “Lietuvių kalbos dalyvių sistema ir jų funkcijos”. Psichologines temas nagrinėja du autoriai: kun. dr. A. Paškus “Psichoterapijos vaidmuo religiniame asmens brendime” ir prof. dr. M.V. Mankeliūnas “Epistemologinės problemos dabartinėje psichologijoje”. Iš pedagogikos mokslų kun. J. Krivickas nagrinėja aktualią ir šiuomet populiarią praktinio pobūdžio problemą: “Kompiuteris mokymo ir auklėjimo darbe”, kuri ypač turėtų būti aktuali tiek vidurinėje, tiek ir aukštojoje Lietuvos mokykloje. Skaudžią žaizdą iš Sovietų Sąjungos gyvenimo paliečia dr. Vytautas A. Dambrava savo pranešime apie “Kriminalinį psichiatrijos naudojimą Sovietų Sąjungoje”, kur į šiuos medicinos mokslo piktnaudžiavimus pasižiūrima moksliniu, tarptautiniu mastu, panagrinėtos kelios lietuvių — Arvydo Čekanavičiaus, Liutaurio Kazakevičiaus, Petro Lukoševičiaus, gyd. Algirdo Statkevičiaus — kalinimo ir šio prievartinio, neteisėto gydymo bylos. Inž. A. Rudis rašo apie “Krikščionių demokratų ideologijos kilmę Lietuvoje”, o inž. A. Girnius savo temoje “Žemės poliaus judėjimas” nagrinėja Žemės sukimosi greičio ir Žemės poliaus vietos kitimus. Ir paskutinės dvi temos, išspausdintos šiame mokslo leidinyje: dailininko A. Tamošaičio “Lietuvių sodiečių skulptūra ir jos stiliai”, iliustruota gana įdomiais ir retais įvairių autorių darbais, ir architekto E. Arbo “Architektūros reikšmė tautų kultūroje”.

XIII Lietuvių Katalikų Mokslo Akademijos tomas, kaip ir kiti ankstesni, su visa reikalinga šio tipo leidinių moksline aparatūra: literatūros sąrašai, reziumė, bibliografija, lentelėmis, asmenvardžių ir vietovardžių rodyklėmis, kurias sudarė dr. Barbora Vileišytė, anksčiau Lietuvių Katalikų Mokslo Akademijos išleistų leidinių išsamiu sąrašu ir kitais akademinio pobūdžio leidiniams būtinais priedais.

“Kadangi Lietuvoje yra nepalyginamai daugiau skaitytojų negu užsienyje, o knygų per-

siuntimas iš Romos brangiai kainuoja — šis tomas bus išspausdintas dviejose vietose: Romoje mažesniu tiražu ir Vilniuje...” — rašo akademijos pirmininkas ir šio tomo redaktorius prof. dr. A. Liuima, kuris pats neseniai nuvežė į Lietuvą sunkius visos šios knygos spausdinimo velenus ir kartu aptarė būsimo Akademijos narių suvažiavimo 1991 m. birželio 9-15 dienotvarkę, organizacinius ir kitus reikalus su vilniečiais. Tikėkimės, kad naujasis XIII-asis tomas pasitarnaus mokslo ir religijos didesniai labui, tarpusavio supratimui ir vaisingiems Lietuvos ateities planams.

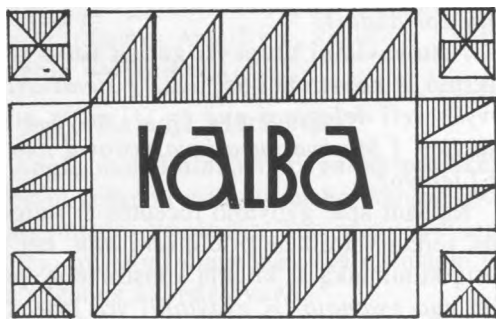
Atsiųsta paminėti

Algirdas Julius Greimas. TAUTOS ATMINTIES BEIEŠKANT. Apie dievus ir žmones. Aplankas dail. P. Repšio piešinys. “Mokslas” ir Algimanto Mackaus knygų leidimo fondas. Vilnius-Chicago 1990. Kieti viršeliai, kaina 6 rubliai.

Fotografuotinis leidinys, parengtas Algimanto Mackaus leidimo fondo (AM & M Publications) išleistos ir M. Morkūno spaus-tuvėje išspausdintos Algirdo J. Greimo knygos “Apie dievus ir žmones” (1979) ir jo veikalo “Tautos atminties beieškant” toje pačioje spaus-tuvėje surinkto teksto skiltis.

Pasaulyje plačiai žinomo A. J. Greimo kny-ga sudaryta iš dviejų skirtingais dešimtmečiais parašytų lietuvių mitologijos studijų. Mito-logijos tyrinėjimą Greimas supranta kaip kultūros archeologiją, naudoja tokius metodus, kurie padeda iš “kelių atskirų šukių”, iš rašytiniuose šaltiniuose ir tautosakoje fiksuotų paskirų mūsų mitologijos fragmentų, rekon-struoti amžių būvyje sueižėjusį ir subirusį masyvą, atskleisti mūsų mitologinių tekstų tikrąją, t.y. mitologinę, prasmę.

METMENYS. Kūryba ir analizė. Nr. 50. Redaguoja Vytautas Kavolis, Dickinson College, Carlisle, PA 17013. Dailės priežiūra: Vytautas O. Virkau. Techninė redaktorė: Henrieta Vepštienė. Administracija: Aleksas Vaškelis, 3113 W. Vina dėl Mar Blvd., St. Petersburg Beach, FL 33706. Išeina dukart per metus. Atskiro nr. kaina — 8 dol.

Skyrių tvarko JUOZAS VAIŠNYS, S J.

Prielinksnio *n u o* vartosena

Prielinksnis *nuo* vartojamas su kilmininku, pvz.: *toli nuo miško, toli nuo mūsų namų*. Reikia įsidėmėti, kad sakoma *toli nuo*, bet pa-prastai nesakoma *arti nuo*. Pvz.: *Arti nuo miesto* (= *Arti miesto*). *Jis yra arti nuo mirties* (= *arti mirties*).

Prielinksnį *nuo* galima vartoti, kai nuro-doma *apytikrė* kilmės vieta, pvz.: *Jis yra kilęs nuo Marijampolės*. Bet šis prielinksnis netinka *tiksliai* kilmės vietai nusakyti, pvz.: *Į olimpiadą atvyko sportininkai nuo visų (- iš visų) trijų Pabaltijo valstybių. Daugiausia medalių surinko sportininkai nuo (= iš) Jungtinių Amerikos Valstijų*.

Reikėtų vengti verstinių laiką žyminčių posakių: *karias nuo karto, laikas nuo laiko*. Čia geriau tinka laikorieveiksmiai: *kartkartėmis, retkarčiais, kartais*. Pvz.: *Laikas nuo laiko (= kartais, retkarčiais) jis mus aplanko*.

Geriau vartoti ne prielinksnį *nuo*, bet *iš* ar kurią kitą konstrukciją su šiais veiksmažodžiais: *atimti, gauti, pirkti, skolintis, norėti, girdėti, sužinoti, atsikratyti, pralaimėti...* Pvz.: *Atimk nuo (- iš) vaiko peilį, kad neįsipjautų. Gavau laišką nuo (= iš) savo draugo. Pirkau maišką obuolių nuo (= iš) mūsų kaimyno. Jei nori, gali pasiskolinti nuo (= iš) manęs pinigų. Aš neži-nau, ko jis nuo (= iš) manęs nori. Girdėjau nuo (= iš) savo draugo daug įdomių naujienų. Vakar nuo (= iš) Jono sužinojau, kad jis važiuos į užsienį. Jokių būdu negaliu atsikratyti nuo tų minčių (= tų minčių). Mūsų krepšinio komanda patyrė skaudų pralaimėjimą nuo labai stiprios*

italų komandos (= pralaimėjo labai stipriai italų komandai).

Atstovavimui nusakyti geriau tinka prielinksnio iš konstrukcijos, pvz.: *Į suvažiavimą nuvyko keli delegatai nuo (= iš) mūsų organizacijos. Į Maskvą nuvažiavo atstovai nuo (= iš) Lietuvos.*

Kalbant apie gydytojo receptus ar nurodymus, reikia vartoti ne prielinksni *nuo*, bet paprastą kilmininką ar kitokią konstrukciją, pvz.: *Man nuo gydytojo (= gydytojo) yra prirašyta imti vaistus tris kartus per dieną. Arba: Gydytojas man prirašė imti vaistus tris kartus per dieną.*

Prielinksnio *p a s* vartosena

Prielinksnis *pas* vartojamas su galininku. Kai kurių žemaičių tarmių jo vartojimas su kilmininku bendrinei lietuvių kalbai nepriimtinas, pvz.: *Ateik pas mūsų (= pas mus). Aš einu pas kaimyno (= pas kaimyną).*

Šis prielinksnis dažnai klaidingai vartojamas, ypač dabar Lietuvoje, nusižiūrėjus į rusų kalbą. Štai keletas atvejų:

1. Prielinksnio *pas* konstrukcijos nevartotinos su veiksmazodžio būti formomis kokiam nors turėjimui reikšti. Pvz.: *Pas mane yra (= Aš turiu) daug gerų knygų. Pas jį nėra (= Jis neturi) jokios artimo meilės. Ar pas tave yra (= Ar tu turi) pinigų? Aš nežinau, iš kur pas jį (= iš kur jis turi) tiek kantrybės.*

2. Prielinksnio *pas* konstrukcijos nevartotinos priklausomybei ar nuosavybei reikšti. Čia geriau tinka kilmininkas. Pvz.: *Pas Maironį (= Maironio kūryboje) yra daug patriotinių eilėraščių. Tokių apsakymėlių galima rasti pas Žemaitę (= Žemaitės raštuose). Pas jį labai susilpnėjusi klausia (= Jo klausia labai*

susilpnėjusi). Pas ją labai gražūs plaukai (Jos plaukai labai gražūs). Tėvai stengiasi pas savo vaikų išugdyti atsakomybės jausmą (= Tėvai stengiasi išugdyti savo vaikų atsakomybės jausmą).

3. Prielinksnio *pas* konstrukcijos nevartotinos netiesiogiai nusakytam veikėjui reikšti. Čia taip pat reikėtų vartoti kilmininką ar kitokią konstrukciją. Pvz.: *Pas mane kitaip parašyta, negu pas tave (= Mano kitaip parašyta, negu tavo. Arba: Aš kitaip parašiau, negu tu). Pas jį viskas buvo nuspręsta iš anksto (= Jo viskas buvo nuspręsta iš anksto. Arba: Jis viską buvo nusprendęs iš anksto).*

4. Prielinksnio *pas* konstrukcijos nevartotinos reikšti asmeniui, kuriam kas įvyksta, nutinka. Tokias konstrukcijas reikia keisti nau-dininku, o kartais ir kilmininku. Pvz.: *Pas mane (= Man) kartais atsiranda noras mesti tą darbą. Pas jį (= Jam) vakar buvo labai pakilusi temperatūra. Čia galima taip pat sakyti: Vakara buvo labai pakilusi jo temperatūra. Pas tą vargšėlį (= To vargšelio) protas nelabai veikia.*

5. Prielinksnio *pas* konstrukcijos nevar-totinos objektui reikšti su kreipimosi (*klausti, prašyti, teirautis, atsiprašyti*) arba gavimo, įsigijimo (*gauti, imti, pirkti, išmokyti, skolintis*) veiksmazodžiais. Kaip reikėtų vartoti, paaiškės iš pavyzdžių: *Pasiklausk pas savo tėvus (= savo tėvus, savo tėvų). Teiraukitės pas gudresnius žmones (= gudresnių žmonių). Prašiau pas savo motiną (= savo motiną, savo motinos). Reikės kreiptis pas advokatą (= į advokatą). Pasiskųsk pas direktorių (= direktoriui). Pas ką (iš ko) gavai tokią gražią dovaną? Pas ką (= kur) galima įsigyti šią knygą? Pas ką (= iš ko) išmokai šią dainelę? Pinigų gali pasiskolinti pas kaimyną (= iš kaimyno).*

■ Rietave spalio 14 d. įvyko partizanų laidotu-vės. Susirinko keli tūkstančiai žmonių. Dalyvavo ir iš Kauno atvykęs kun. Alf. Svarinskas. Partizanų liekanas giminės atpažino iš rastų prie jų kaulų asmeniškų reikmenų —šukų, veidrodėlių. Prieš laidotuves partizanų palaikai buvo pašarvoti Kultūros rūmuose atviruose karstuose, kad žmonės įsitikintų, jog laidojami ne tušti karstai. Laidotuvių pamaldose Šv. Mykolo Arkangelo bažnyčia

buvo perpildyta. Per pamokslą kun. Br. Latakas išryškino didįjį partizanų idealizmą, kurį stiprino jų tikėjimas. Kapinėse kalbėdamas Sibiro kankinys Viktoras Petkus, atsisveikino tėvynės vardu. Sąjūdžio tarybos narys St. Eigirdas išvardino 97 pavardes laisvės kovotojų, kurie žuvo Rietavo miškuose, pažymėdamas, kad tai dar nepilnas sąrašas. Partizanų palaikai rodo baisius nužudytųjų kankinimus, net ir perpjautus kaulus.

Kas kuo pasižymi

Kiekviena tauta turi savo ypatumų. Kokie jie? Tai pabandė išsiaiškinti Maskvos visuomeninės nuomonės tyrimo institutas.

— Kokios savybės labiausiai būdingos šių tautų žmonėms? — klausė Centro darbuotojai ir pasiūlė apibūdinti anglus, uzbekus, žydus, lietuvius ir rusus.

Daugumos apklaustųjų nuomone, anglai energingi, bet drauge ir racionalūs. Jie kultūringi, orūs, mylintys laisvę ir iš dalies religingi.

Uzbekai labai religingi ir vaišingi. Jie pagarbiai elgiasi su vyresniaisiais, gana darbštūs, šiek tiek uždari.

Žydai apibūdinami labai trumpai: veiklūs ir taikūs.

Nepriklausomybė, išsiauklėjimas, darbštumas, religingumas ir šioks toks egoizmas — tokie, daugelio nuomone, lietuvių bruožai.

Rusai — atviraširdžiai ir paprasti, patikimi, kantrūs, šiek tiek nepraktiški ir visada pasiryžę padėti kitam. Kaip parodė apklausa, pagal religingumą iš penkių tautų jie yra paskutinėje vietoje. Matyt, taip ir yra: daugelį gerųjų savybių tauta išlaikė, o tikėjimą prarado.

Mūsų — 5,3 milijardo

Praėjusių metų viduryje Žemėje buvo 5,3 milijardo gyventojų. Per 1990 metus žmonių padaugėjo 92 milijonais. 2000 m. planetoje gyvens 6,3 milijardo, o dar po 25 metų — 8,5 milijardo gyventojų.

Daugiausia gimdoma Afrikos šalyse. Pats didžiausias mirtingumas taip pat Afrikos

žemyne. Čia vidutinė žmonių gyvenimo trukmė 54 metai (Šiaurės Amerikoje, Šiaurės ir Vakarų Europoje — 76 metai).

Kas buvo pirmoji AIDS auka?

Anglų mokslininkams pagaliau paaiškėjo dvidešimt penkerių metų jaunuolio, mirusio 1959 metais, mirties priežastis. Tuo metu gydytojai negalėjo nustatyti diagnozės, tad mirusiojo vidaus organus užkonservavo.

Jaunuolis buvo prekybos laivyno jūreivis. Paskui dvejus metus dirbo spaustuviėje. Nuo 1956 iki 1958 m. skundėsi dantenų infekcija, po to ant odos atsirado keistų šašų. 1959 m. diagnozavus plaučių uždegimą, buvo paguldytas į ligoninę. Kankino jį aukšta temperatūra, prastas apetitas. Mirties priežasties taip ir nepavyko išsiaiškinti. Ir štai po 30 metų paaiškėjo — žmogus mirė nuo AIDS.

Kaip vadinama motina įvairiose kalbose.

Daugelyje kalbų „motina“ prasideda raide „m“: bulgarų, serbų, chorvatų — *maika*, rusų — *matj*, ukrainiečių — *mati*, rumunų — *mama*, lenkų ir čekų — *matka*, graikų — *mitir*, norvegų — *mor*, olandų — *muder*, švedų ir danų — *meder*, kiniečių — *mu*, ispanų ir italų — *madre*, anglų — *mader*, portugalų — *maj*, prancūzų — *mer*, vokiečių — *muter*; bet yra ir išimčių: arabų — *um*, senoji žydų — *imech*, vengrų — *ania*, japonų — *cha cha*, Vakarų Afrikos pakrantės tautelėse — *ga ga*.

Seniausios suomių moterys

Suomių surašymo duomenimis, seniausios šalyje — dvi moterys, kurioms po 108 metus. Keturi žmonės (vienas iš jų vyras) — 106 metų, trys moterys — 104, vienuolika (tarp jų tik vienas vyras) — 103 metų. 27 suomių (tik 3 vyrai) — 102 metų. 30 žmonių (24 moterys ir 6 vyrai) — 101 metų. Taigi šimtamečių suomių yra 138: 116 moterų ir 22 vyrai. Tai dar vienas įrodymas, kad moterys ilgiau gyvena už vyrus.

(Visos šios įvairybės iš „Šeimos“, 1990 m., Nr. 11).

■ Linkuvoje buvo piktadarių nupjautas kryžius su užrašu: „Viešpatie, laimink Lietuvą“.

TRUMPAI ■ IŠ ■ VISUR

- Haiti valstybėje laisvuose rinkimuose prezidentu išrinktas katalikų kunigas Jean Bertrand Aristide, didelis šalininkas radikalesnio socialinio teisingumo.
- Lietuvoje ateitininkai sutvarkė arkiv. Mečislovo Reinio tėviškės namus, kurie buvo labai apleisti, patekę į kolūkio kontrolę. Planuojama ten įsteigti muziejų. Antalieptėje ateitininkų rūpesčiu buvo pašventintas kryžius kankinio arkiv. M. Reinio atminimui.
- Antalieptėje studentai ateitininkai prisidėjo prie remontų vienuolyno rūmų, kurie buvo atgauti kun. Stanislovo Dabrovolksio ir kun. Algirdo Dauknio pastangomis.
- Joniškio rajone buvo Daujočių kaimas, bet okupantai gyventojus ištrėmė, trobas sunaikino ir, laukais pavertę, užsėjo. Buvusių šio kaimo gyventojų sugrįžimas, 1989 m. rugpjūčio mėnesį jiems čia susirinkus, buvo pažymėtas, pašventinant prie kaimo gyvenvietės pakelėje kryžių.
- Kaune, VI forte, atstatytas ir pašventintas kryžius „Taika žemėje“. Kryžių Petrašiūnų parapijos žmonės pastatė birželio 14 d. vietoj sovietinio tanko, bet piktadariai jį nupjovė ir paslėpė. Naująjį metalinį kryžių per kelias dienas pagamino „Statybininko“ darbininkai, o jį pašventino kun. Alb. Grauzinis.
- Per Kalėdas popiežius į tūkstantines minias, susirinkusias aikštėje prie Vatikano, savo šventinius sveikinimus perteikė 53-mis kalbomis, jų tarpe ir lietuviškai. Popiežius kalba buvo perduota 60-ties kraštų televizijoje. Popiežius skatino siekti taikos Persų įlankoje, ragino susitarimu išspręsti konfliktą, Iraką ragino pasitraukti iš Kuwaito ir gerbti žmonių bei tautų teises. Pažymėjo, kad Izraelis ir Palestiniečiai turi lygias teises turėti savo namus ir saugias sienas.
- Lietuvos kardinolas ir vyskupas ganytojišku laišku paragino daugiau domėtis katalikiška spauda ir priminė reikalą religiją ir krikščionišką

morale pateikiantiems originaliems veikalams ir vertimams parūpinti aprobatą, kuri nereiškia, kad visa tai, kas toje knygoje skelbiama, yra Bažnyčios mokslas, o tik reiškia, kad knygos turinys nėra prieštaraujantis Bažnyčios mokslui.

- Dusetų klebonas muzikas Ged. Šukys yra sukūręs 10 mišių ir kitų stambesnių religinių kūrinį.
- Prancūzai uolų katalikų veikėją inž. A. Venskų apdovanojo aukso medaliu už itin sėkmingą tarnybą.
- Kosta Rikos prezidentu yra pernai išrinktasis Rafael Angel Calderos Fournier, to krašto krikščionių demokratų pirmininkas. Calderon partija parlamente iš 57 vietų turi 29.
- Lietuvos užsienio reikalų ministeris Algirdas Saudargas yra Lietuvos krikščionių demokratų veiklus vadovybės narys.
- Sovietų Sąjungoje, kaip skelbia „U.S. News & World Report“ nutarta kariuomenėje įvesti kapelionų etatus.
- Varniuose mokslinės konferencijos, įvykusios 1990 m. liepos 27-29 d., pabaigoje, po sekmadienio Mišių buvo pašventintas paminklas vyskupui Motiejui Valančiui. Konferencijos pradžioje sukalbėti invokaciją buvo pakviestas vysk. Antanas Vaičius.
- Kardinolas V. Sladkevičius 1991 m. pradžios proga paskelbė laišką lietuvių išeivijai, kuriame sakė: „Jūs mus stiprinote ir guodate per 50 lagerio gyvenimo metų. Jūs išėjote sujungtomis rankomis į Baltijos atgimimo kelią. Jūs ir dabar, gyvendami Kalėdų šviesoje, atpažinsite mummyse savo brolius ir seseris, savo tautiečius ir visuomet pasiliksime su mumis sujungtomis širdimis mūsų tautos ateities kelyje“.
- Lietuvoje prieš negimusių kūdikių žudymą paskelbtas atsišaukimas, kurį pasirašė kardinolas, visi vyskupai, buvęs Nepriklausomos Lietuvos užsienio reikalų ministeris Juozas Urbšys, sveikatos ir teisingumo ministeriai, iš viso 16 dvasininkų ir 38 pasauliečiai, jų tarpe ir du čikagiškiai: Ateitininkų federacijos pirm. Juozas Žygas ir Montessori sistemos platintoja Domicėlė Petrutytė. Atsišaukime karštai pasisakoma prieš negimusių kūdikių žudymą bei reikalaujama atšaukti 34 m. Sovietų Sąjungoje

legalizuotą abortų darymą. Prašoma tėvų nepasmerkti mirčiai jų pradėtų, bet dar negimusių kūdikių. Pabrėžiama, kad Lietuva nepasieks tikro atgimimo, jei bus žudomi nekalti dar negimusių kūdikiai. Švenčiausias dalykas yra žmogaus gyvybė, ji turi būti saugoma ir ginama, taip pat turi būti gerbiama motinystė.

■ Sovietų Sąjungoje nužudytas Hegumen Lasar, kuris buvo narys tikinčiųjų komisijos, tyrusios anksčiau įvykdytą stačiatikių kunigo Aleksandro Menno nužudymą kirvio kirčiais.

■ Albanijoje atgavus didesnę religinę laisvę, buvo celebruojamos Kalėdų Mišios. Kalėdas paskelbus švente, Mišias katalikams šiauriniame krašto mieste Szkodoje aukojo buvęs sąžinės kalinys kun. Simonas Jubani. Susirinko apie 10.000 tikinčiųjų. Kun. Jubani už religiją buvo iškaltėjęs 26 metus. Jo bausmė buvo pratęsta 8 metus už slaptą Mišių aukojimą tikintiems kaliniams. Šiose Kalėdų Mišiose dalyvavo ir Gramoz Paszko, dabar opozicinės demokratų partijos vadas. Ši partija vasario rinkimuose lenktyniaus su komunistų partija. Mišiose taipgi dalyvavo tikintieji intelektualai, kurie sudarė pirmąją Albanijoje žmogaus teisių sąjungą.

■ JAV-se šešti iš eilės metai, kai kunigystei besirengiančių klierikų skaičius sumažėjo. Šių mokslo metų pradžioje JAV-se buvo 7.523 klierikai, 871 mažiau negu praeitais mokslo metais; sumažėjo 10,4%.

■ Šv. Šeimos bažnyčia Čikagoje, 130 m. senumo, dėl reikalingų gausių remontų buvo arkivyskupijos paskirta uždaryti, tačiau jai priklausantieji katalikai, su gausia kitų talka, surinko porą milijonų dolerių, ir bažnyčia galės būti pagrindinai suremontuota, nebus uždaryta.

■ Jonas Paulius II, šiemet minint 100 m. sukaktį nuo socialinės enciklikos "Rerum Novarum" paskelbimo, ruošiasi išleisti naują encikliką, labiau sudabartinant tada paskelbtuosius socialinės doktrinos dėsnius.

■ Kubos vaikams, be savo šeimų atbloškėiams į JAV, per 30 metų daug padėjo kun. B.O. Walsh, besidarbuodamas Miami mieste. Už tuos nuopelnus jis specialiai pagerbtas.

■ Premiją laimėjusi rašytoja Madeleine L'Engle ateinančią vasarą seselių vedamoje

Mundelein kolegijoje, Čikagoje, baigusioms aukštąjį mokslą dėstys specialų kursą "Kūrybinis rašymas ir dvasios brandinimas".

■ Japonai Davenport, Iowoj, nupirko iki šiol Nuolankumo seselių vedamą kolegiją ir padarys ją Teikyo Marycrest universiteto padaliniu. Tos aukštosios mokyklos taryboje dabar dauguma bus japonų, bet ir seselė vienuolė taipgi bus tarybos narė. Kolegijos kaina neskelbiama, bet ji buvo vertinama 9 mil. dolerių. Ta japonų grupė nupirko jau penktą kolegiją JAV-se.

■ Dainavos stovyklos naujuoju tarybos pirmininku išrinktas Vytautas Petrusis; kiti tarybos vadovybės nariai: dr. V. Damušis, V. Sirgėdas, St. Smalinskas.

■ "Ateitis", katalikų moksleivių ateitininkų mėnesinis laikraštis, kaip "Draugijos" priedas, buvo pradėtas leisti 1911 m., taigi šiemet sueina 80 m. Dabar "Ateitis" yra sumaniai Danutės Bindokienės redaguojamas, Čikagoje leidžiamas Ateitininkų federacijos katalikiškos lietuviškos organizacijos žurnalas. Sukakčiai paminėti ruošiamas specialus jo numeris.

■ Mundelein kunigų seminarijoje buvo suplanuota sausio 30 d. turėti lietuvišką vakaronę su lietuviškomis pamaldomis visiems klierikams, su Š.M. Marijos gimimo par. choro lietuviškomis giesmėmis bei lietuviškų valgių vakariene, paruošta lietuvių. Seminarija visų pirma aptarnauja Čikagos arkivyskupiją ir joje iškelionės po Lietuvą sugrįžęs kard. J. Bernardin yra pakartotinai pasakojęs apie Lietuvą.

■ Lietuvos kardinolui Vincentui Sladkevičiui suteikta Blaivybės draugijos Vyskupo Motiejaus Valančiaus literatūros premija už jo 1990 raštus doros ir blaivybės ugdymo temomis. Ypač įvertinti jo pamokslai, sakyti 1989 ir 1990 metais per televiziją ir radiją. Premija 1000 rublių, ją paskyrė specialiai tam sudaryta komisija, apžvelgusi 1990 literatūrą doros ir blaivybės ugdymo temomis.

■ Seirijų miesto aikštėje okupantai per keletą metų įvairiomis dienomis buvo suguldę net 143 nužudytų partizanų kūnus. Praeitų metų spalio 24-25 d. buvo surasti partizanų palaikai. Jų atminimas pagerbtas pamaldomis Seirijuose. Pamaldas laikė 3 kunigai. Pamokslą pasakė

Lazdijų klebonas. Kapinėse kalbėjo Seirijų klebonas ir 3 civiliai.

■ “Eglutė”, mėnesinis lietuviškas laikraštėlis vaikams išeivijoje, nuo šių metų perkeltas spausdinti į “Draugo” spaustuvę Čikagoje. Leidžia Nekaltai Pradėtosios Marijos seserys. Redaguoja ses. Ona Mikailaitė, gyvenanti 12690 Archer Ave. Lemont, IL 60439 (Ateitininkų namuose). Administruoja Danguolė Sadūnaitė Putname. Metinė prenumerata — 10 dol.

■ Bridgeport, CT vyskupija, norėdama padėti bedarbiams, sudarė specialią įstaigą, kuri palaiko ryšius su verslo bendrovėmis, padėdama susirasti tarnybas. Susidarė dar 6 pagalbinės grupės, kurios ruošia seminarus, parengia bedarbius naujoms tarnyboms. Sąjūdis pasidarė ekumeninis, tarpreliginis ir džiaugiasi laimėjimais.

■ “Catholic International” — naujas dvimėnesinis žurnalas duos naujus pagrindinius Bažnyčios tekstus anglų kalba, kaip tai nuo seniau prancūzų kalba daro “La Documentation Catholique”. Angliškąjį leidžia Asumpcjonalistų vienuolių turima leidykla Bayard Press.

■ Rusų poetė Irina Ratašinskaja, 36 m., laikraščiai “Register” duotame pasikalbėjime iškėlė didelę tikėjimo svarbą. Ji buvo komunistų kalinama už palaikymą ištremtojo disidento mokslininko Andrej Sacharovo. Buvo kalinama Mordevijos darbo vergų stovykloje. Yra parašiusi dvi poezijos knygas ir du atsiminimų veikalus.

■ Lietuvoje Kalėdų dieną per radiją ir televiziją transliuojamos pamaldos Vilniaus katedroje ir popiežiaus Jono Pauliaus II pamaldos iš Šv. Petro bazilikos.

■ Knygos “Lietuvių papročiai ir tradicijos išeivijoje”, kurios autorė yra dabartinė “Ateities” redaktorė Danutė Bindokienė, per devynetą mėnesių buvo išpirkta 5.000 — visa laida. Knyga dvejomis kalbomis — lietuvių ir anglų, išleista Čikagoje.

■ Lietuvoje pernai plačiai prisiminta bažnytinės muzikos pirmūno kompozitoriaus ir muziko mokytojo kun. T. Brazio gimimo 120 m. sukaktis.

■ Telšių vyskupas A. Vaičius, pereinamųjų metų spalio mėnesį dalyvavęs vyskupų sinode Romoje, buvo priimtas specialioje audiencijoje popiežiaus, su kuriuo kalbėjosi apie pusantros

valandos. Popiežius pareiškė, kad nori aplankyti Lietuvą ir tikisi tai galėsiąs padaryti. Vysk. Vaičius papasakojo, kad mokslo metų pradžioje moksleivių gretos su mokytojais atžygiavo pamaldų į katedrą. Telšiuose turima katalikų mokykla, kur klasėse jau kabo vyskupo pašventinti kryžiai.

■ Vašingtone, Valstybės departamente, Žmogaus teisių skyriuje dirba veiklus ateitininkas A. Pemkus.

■ Lietuvos Aukščiausios Tarybos prezidiumo pirm. Vytautas Landsbergis, 1990 lapkričio 12 d. būdamas Londone, atvyko su žmona į lietuvių šv. Kazimiero bažnyčią, kur svečius prie bažnyčios durų sutiko parapijos klebonas kun. J. Sakevičius, MIC, su savo pavaduotoju kun. R. Repšiu, MIC. Susirinkusieji lietuviai netilpo bažnyčioje. Landsbergis dalyvavo pamaldose ir palaiminime. Po pamaldų V. Landsbergis paragino lietuvius būti ištikimais lietuviams ir jungtis į kovą už Lietuvos laisvę.

■ Vilniuje, naujame rajone, suplanuota statyti jau antrą bažnyčią — Šv. Jono Bosko. Pirmoji nauja bažnyčia — pal. Jurgio Matulaičio, bus pradėta statyti greičiau. Kalbama ir apie galimumą statyti dar ir trečią naują bažnyčią Vilniuje.

■ Jonas Paulius II konsekrovo 13 naujų vyskupų Europai, Azijai, Afrikai ir Pietų Amerikai. Tarp konsekruotųjų yra ir Prancūzijoje gimęs Jean Louis Tauran, kuris bus naujuoju Vatikano užsienio reikalų ministru. Jam suteiktas arkivyskupo titulas.

■ Pentagone, JAV gynybos centre, kasdien būna Mišios, klausomos išpažintys nuo 11 v. 30 min. iki 12 val. 30 min. Tam panaudojama viena iš posėdžių salių ir tuo metu net ir vyriausias štabas ten neturi posėdžių. Susirenka į pamaldas netoli 100 žmonių, o gavėnioje net ir arti 150. Kartais kalbamas ir rožinis. Čia daugelį metų kapelionavo ir a.a. T. Žiūraitis, dominikonas.

■ Wynn instituto tyrimai parodė, kad moterys, kurios ima gimimo kontrolės piliules, gali susilaukti cholesterolio padaugėjimo organizme ir tuo gali padidinti širdies sutrikimo pavojus.

Juoz. Pr.

Nuoširdi padėka “Laiškų lietuviams” rėmėjams

Po 100 dol. aukojo: Vyt. Karoblis, Liudas Normantas.

85 dol. aukojo V. Petkus.

40 dol. aukojo kun. P. Sabulis.

Po 35 dol. aukojo: J. Lieponis, B.J. Jankauskai, B. Čižikaitė.

25 dol. aukojo A. Skučas.

Po 20 dol. aukojo: A. Aviža, A. Sutkuvienė, T. Merkevičienė, A. Juškys, F. Putrius.

17 dol. aukojo J. Kalainis.

Po 15 dol. aukojo: Ir. Krikščiūnas, V. Rapšys, Br. Aras, E. Jasaitienė, A. Matulionis, A. Barzdukas, M. Kvedaras, V. Kundrotienė, J. Sungaila, J. Pleinys, A. Žemaitaitis, N. Norris, S. Skripkus, kun. A. Rubšys, A. Gauronskas.

Po 10 dol. aukojo: E. Krasauskas, A. Petrašiūnas, V. Poderys, A. Stropus, B. Butkys, J. Grigaitis, V. Lesniauskas, J. Gelumbras, A. Nutautas, kun. A. Goldikovskis, L. Stasiūnas, S. Jurkūnas, D. Žuraitis, V. Kamaitis, V. Šoliūnas, K. Lietuvninkas, V. Petras, F. Rajeckas, A. Grigalaukas, J. Dainauskas, O. Mironaitė, J. Stašaitis, P.A. Raulinaitis, S. Leikus, B. Konauka, E. Diminskis, J. Jaškevičienė, Z. Petreikis, O.Ž. Norkus, R. Balsienė, J. Plečkaitis, O. Rugelis, P. Kaufmanas.

Po 5 dol. aukojo: P. Jadviršis, kun. J. Bacevičius, A. Totoraitis, J. Gylienė, A. Kižienė, V. Šaulys, J. Šlapkauskas, K. Stravinskas, C. Surdokas, I. Ulpa, A. Kvedaras, S. Galesienė, J. Merkys, O. Kaselis, P. Zaranka, A. Mikėnas, B. Bernotas, V. Vaitkevičienė, V. Musonis, A. Stonys, B. Neverauskas, kun. V. Katarskis, K. Markus, J. Ališauskas, M. Matuzas, L. Raslavičius, I. Medžiukas, B. Lukas, K. Trečiokas, J. Kliorys, B. Tamošiūnas, E. Nemickienė, T. Bogušas, K. Stašaitis, M. Titienė, V. Juodeika, S. Brizgys, M. Galeckas, A. Underienė, L. Sidrys, J. Juknelis, A. Laniauskas, M. Morkūnas, E. Ribokienė, S. Kasnickas, B. Bartkus, E. Lukoshius, Z. Junevičius, O. Prancevičiūtė, G. Sirutis, P. Simanauskas, A. Kliorienė, G. Lapenas, R. Petronis, J. Bujauskas, V. Lelis, M. Bajoraitis, A. Stukas, J. Zabarskas, A. Stulpinas, J. Telson, A. Zalubas, S. Bakšys, V. Kažemėkaitis, P. Šošienė, S. Balutis, R. Andrijauskas, E. Sirutis, M. Gureckas, B. Martick, A. Stropus, M. Steikūnienė, O. Merkis, kun. J. Grabys, A. Samušis, S. Vilūnas, M. Kuprienė, T. Alenskienė, J. Butvilą, kun. R. Krasauskas, V. Vėbra, A. Lietuvninkas, L. Milukas, A. Povilaitis, M. Kuncienė, A. Pilipavičius, E. Tutinienė, M. Jonelis.

4 dol. aukojo V. Jucas.

Po 3 dol. aukojo: E. Bielkevičius, S. Barmus.

2 dol. aukojo M. Raugas.

“Laiškų lietuviams” metinė vakarienė, konkurso premijų įteikimas, meninė programa bus balandžio mėn. 14 d., sekmadienį. 3 val. po pietų mišios koplyčioje, 4 val. programa ir vakarienė. Meninę programą atliks violončelistas Marius Garžulis, akompanuos jo žmona. Visi kviečiami dalyvauti.

LAIŠKAI LIETUVIAMS — Tėvų Jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros žurnalas. Redaktorius — Juozas Vaišnys, S.J. Redaktoriaus pavaduotojas — Antanas Saulaitis, S.J. Redakcijos nariai: Danutė Bindokienė, Vytautas Kasniūnas, Jonas Kuprys, Nijolė Užubalienė, Gediminas Vakarlis. Techn. redaktorė — Teresė Pautieniūtė-Bogutienė. Administratorė — Aleksandra Likanderienė. Adresas: 2345 W. 56th Street, Chicago, IL 60636-1098 Tel. (312) 737-8400. “Draugo” spaustuvė. Metinė prenumerata - 15 dol., atskiras numeris - 1,50 dol.